

Montaurà

Nº 17 Hivern 1991-92

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

CAMI DE MUNTANYA, dibuix de l'artista local Bartomeu Seguí Moll

LES ILLES BALEARS TENEN LENGUA PRÒPIA. EMPRAU-LA SEMPRES!

SUMARI

- Portada: Camí de muntanya, dibuix de l'artista Bartomeu Seguí Moll.
- 3 - CRÒNICA, Gabriel Fiol Mateu.
- 9 - I MARATÓ FOTOGRÀFICA.
- 10 - L'AJUNTAMENT INFORMA.
- 12 - DE CA NOSTRA..., Jaume Gual Mora.
- 14 - L'ESPLAI. Un any més a n'és Port de Soller. Nadal i "Papà Noel". Grup de monitors.
- 15 - TOPONIMIA DOCUMENTADA -17-, Gabriel Fiol Mateu
- 16 - Entrevista: JOAN GUAL MORA, "Jordió", Jaume Gual Mora.
- 20 - Dr. JOAN JOSEP AMENGUAL I REUS, En l'obertura del II CENTENARI DEL SEU NAIXEMENT. Cèlia Cañellas Julià.
- 22 - SES GLOSES. Inauguració de la reforma de SA FONT. En Tomeu "sinevé".
- 23 - ELS LLINATGES DELS MANCORINS -16-, Gabriel Fiol Mateu.
- 24 - BIBLIOTECA. Activitats del trimestre. Maria del Carme Valdivielso.
- 25 - TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR. Miquel Saurina Vallori.
- 26 - ESGLÉSIA. Una tasca per al 1.992. Bartomeu Fons.
- 27 - ARA HA FET VINT ANYS...
- 28 - EL FUTBOL. Miquel Vallori Mateu.
- 31 - Infantil Club Esportiu MONTAURA. Miquel Vallori Mateu.
- Contraportada: IMATGES D'AHIR, La Verge de Lluc. 9 Març 1948, Comentari d'En Biel de Son Nadal.

塔架和桅杆
专为客户个别要求而设计

AJUNTAMENTS
SELVA - MANCOR DE LA VALL
METGES DE GUÀRDIA

Adreça
dels
metges

Dr. RICARDO FARRIOLS: C/ M. Caballer, n° 5 - MANCOR
Dra. LUISA FABREGAT: C/ Dezcallar, n° 9 - SELVA
Dra. MARIA CUADRI: C/ J. Estelrich, n° 4 - SELVA

SERVEIS D'URGÈNCIES: TELEFONAR A L'ÚNIC NÚMERO **28 13 13** - BUSCA 2504

DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS INCLUÏTS: De les 14 h. del dissabte fins a les 9 h. del dilluns

DIES FEINERS: De les 17 h. fins a les 9 h. del dia següent

LES GUÀRDIES SÓN EXCLUSIVAMENT PER URGÈNCIES,
ELS MALALTS NO URGENTS SERAN ATesos EN HORES DE CONSULTA

montaura

MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall

Redacció : Grup de Mancorins.

Confecció : En Joan & Co.

Col·laboradors : Tots els qui vulguin

IMPRESSIÓ: Informacions Llevant, S.A.

Dipòsit Legal: PM 3-1988

EDITA : COL·LECTIU MONTAURA

Pl. Ajuntament, 1

07312 MANCOR DE LA VALL

Telefon 501776

Les responsabilitats dels articles recauran només damunt de llurs autors.

Activitats Culturals F.C.E.	457777
Ajuntament	501776
Ambulàncies	200362
Ambulatori S.Soc. Inca	502461
A.T.S.	501880
Bombers	085
Dispensari Municipal	504865
Electricitat "Avaries"	500700
Escola "Montaura"	505991
Esperança, Telef. de la	461112
Guardia Civil C.O.S.	062
Activ. Infantil-Juven.F.C.E.	280000
Meteorològica, Inform.	405814
Metge de Guardia (Nº2504)	281313
Notícies (de 8 a 20h)	721172
Parròquia	501828
Projecte Home	456212
Protecció Civil	721040
Pompes Fúnebres	500237
Servei Inf.Atenció Ciut	900-321321
Telegrames per telèfon	722000
Toxicològica, Inform.	91-2620420
Tren, Estació Inca	500059
Urgències S.Social Inca	889000

CRÒNICA

Octubre:

El dia 3 fou inaugurat el "Bar Pantagona" regentat per En Guillem Morro Mora. És el primer establiment comercial que obri les portes als barris de Turixant i Es Colomer. Li desitjam sort i prosperitat.

El dia 5 morí D. Manuel Vitaller Felipe als 73 anys d'edat. Era mestre jubilat nacional i organista de la parròquia. Recordarem d'ell que rescatà l'Himne a Mancor, d'un treball escolar d'una alumna de la recordada mestre Margalida Sintes, així com també recordarem la seva desinteressada col.laboració a totes les festes populars amb el seu orgue electrònic. Donam el nostre condol a la seva viuda Catalina. Descansi en pau.

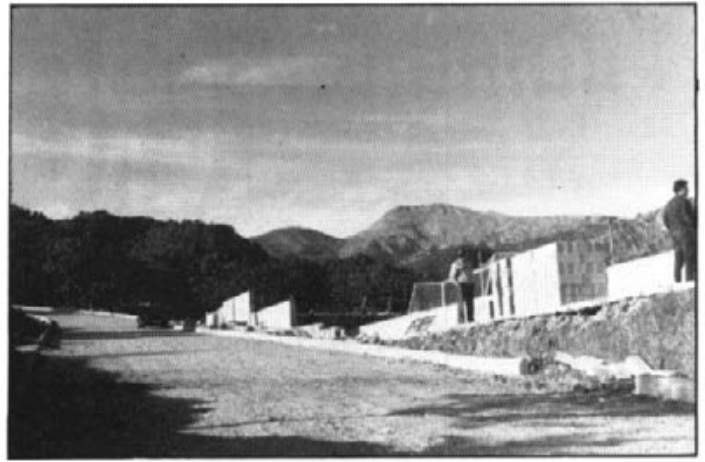
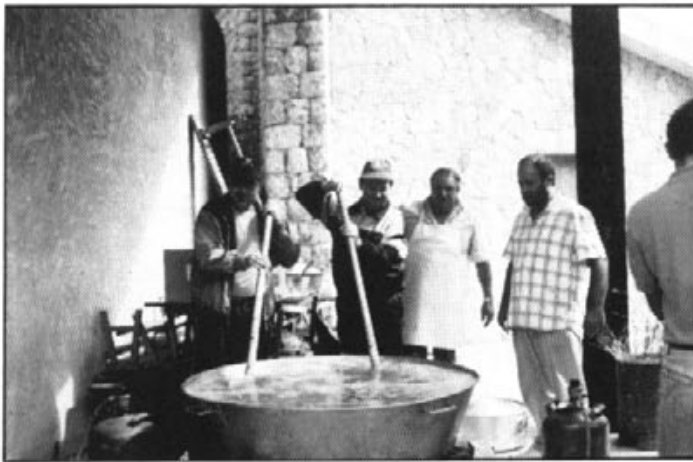

El mateix dia 5 es casaren a la parròquia del Beat Ramon Llull de Ciutat N'Onofre Alba Mateu i Francesca Verger Coll, els quals han instal·lat el seu domicili a Mancor. Moltes felicitats.

«Pujada a Lluc a Peu»

El dia 6 es realitzà la I PUJADA A LLUC A PEU de Mancorins. Sense fer-se por del mal temps foren molts els que pujaren efectivament a peu. A l'arribada a la Font Coberta se'ls serví un berenar. Després de la missa a la Basílica, solemnitzada amb les veus blanques dels Blavets, es serví dinar als més de tres-cents cinquanta inscrits, els quals quedaren ben satisfets de l'arròs brut que havia preparat Bernardí Amengual. Demostrà que a més de saber aficar al cap dels alumnes equacions i complicats teoremes, quan s'hi posa, també és un bon cuiner.

Novembre:

La festa de Tots Sants es celebrà amb la massiva assistència de gent al cementeri municipal, a la qual acompanyà un temps esplèndid. A pesar que aquest any les flors eren especialment cares, el recinte mortuori estava totalment florit.

El dia 3 fou batiat Miquel, fill de Lleonard Pocoví i de Magdalena Ripoll. En foren padrins Joan A. Ripoll i Antònia Campaner. Felicitats.

El dia 6 neixia Catalina, primogènita del matrimoni format per Bernardí Coll Martorell i Margalida Martorell Carbonell. Moltes felicitats.

El dia 9 es celebrà la vuitena edició de la Jornada Esportiva. La diada començà amb un recorregut no competitiu de MOUNTAIN BIKE. Seguí la diada popular de bicicletes on foren premiats Josep Rotger com l'home de més edat que hi participava, Maria Mateu Grau com la dona de més edat i els germans David i Melanie Gullivert Martorell com els de menys edat.

A la tarda es celebrà una passejada fins a Massanella resultant guardonats Ramon Nicolau i Magdalena Mora com l'home

El dia 13 foren batiats els bessons Marc i Núria, fills de Gabriel Horrach i Maria Coll. El padrí d'ambdós fou Guillem Coll i la padrina del nin Na Fina Horrach i de la nina Na Francesca Horrach.

El dia 24 En Guillem Far Reynés, professor de l'Institut de F.P. d'Inca, pronuncià una conferència dedicada especialment a la joventut sota el títol "Objecció de consciència: un dret per a construir la pau". Es celebrà al Saló d'Actes del Casal de Cultura.

El dia 26 els Amics de la Tercera Edat es desplaçaren al Foro de Mallorca per fer-hi un dinar i visitar el "Parque del Foro". Passaren de setanta els assistents.

Durant la darrera setmana d'aquest mes d'octubre començaren les obres del tancament del camp de futbol pels costats Nord i Oest. Realitzà les obres el contractista mancorí Jordi Colom Amengual amb un pressupost de 1.944.000 ptes.

i la dona de més edat respectivament. Seguí una exhibició d'esports olímpics i un partit de futbol on els veterans vanceren als més joves per 4 a 3. Tancà la jornada una torrada per a tots els participants a la plaça d'Espanya, amb assistència del Sr. Rovira del CIM., col.laborador de la mateixa. Abans de sopar s'entregaren els premis ja referits.

El dia 13 el Catedràtic de la UIB., Sr. Roman Piña Homs, pronuncià una conferència al Casal de Cultura sobre "Mallorca i el naixement de Texas i Califòrnia". Estava organitzada per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, l'Ajuntament i l'Associació d'Amics de la Tercera Edat.

El dia 15 morí a la ciutat francesa de Lyon, on durant més de setanta anys es dedicà a la restauració, Margalida Martorell Fontanet, àlies Vallequeta. Comptava 91 anys d'edat. Descansi en pau tan lluny del seu poble nadiu. Donam el nostre condol als seus fills Maria, Bartomeu, Joan, Joaquim i demés familiars.

El dia 16 l'Associació d'Amics de la tercera Edat va rebre una imatge de la Mare de Déu de Lluç. Els hi fou entregada

pels seus col·legues de Llubí. Fou depositada a l'Església Parroquial on rebé culte fins el dia 30 en què fou portada a Maria de la Salut.

El dia 20 començà el curset de Cuina i Rebosteria Nadalenc que com cada any per aquestes dates, organitza l'Ajuntament. L'impartiren N'Antoni Piña i En Joan Abrines. Els inscrits foren quaranta-vuit.

El dia 23 l'Associació d'Amics de la Tercera Edat, realitzà una excursió al Santuari de Cura i Gràcia. Berenaren de

penades a Sant Joan i dinaren a Aquacity. Hi participaren cent setanta associats.

El dia 24 neixia Miquel, fill primogènit de Miquel Vallori París i de Margalida G. Ramon Juan. Moltes felicitats.

Dia 30 la Coral "Des Puig de Selva" oferí un concert a l'església parroquial. El programa constà de dotze cançons, dues de les quals foren interpretades conjuntament amb el Cor del Col·legi Públic "Es Putxet" de la mateixa vila. La temàtica de les mateixes fou molt variada, des de po-

pulars, espirituals negres fins a obres cultes. Destacà entre totes, la versió que oferiren de la coneguda "Ave Maria" de Tomàs Ll. de Victoria. Hi col·laborà la Caixa de Balears SA NOSTRA.

Desembre:

El dia 5 tot el món recordava el segon centenari de la mort del gran músic W. A. Mozart. Mancor no restà al marge de tal esdeveniment. Quan la llum del dia s'esvaïa, la megafonia de l'Ajuntament recordava, en data tan assenyalada, les immortals notes del seu concert per a piano i orquestra n° 21 es podien sentir per tot el poble.

El dia 7 la Companyia de teatre "Es Planols" de Biniamar oferí al Casal de Cultura la popular obra de Joan Mas "Un senyor damunt un ruc". L'acte estava organitzat per l'Ajuntament i l'entrada era gratuïta.

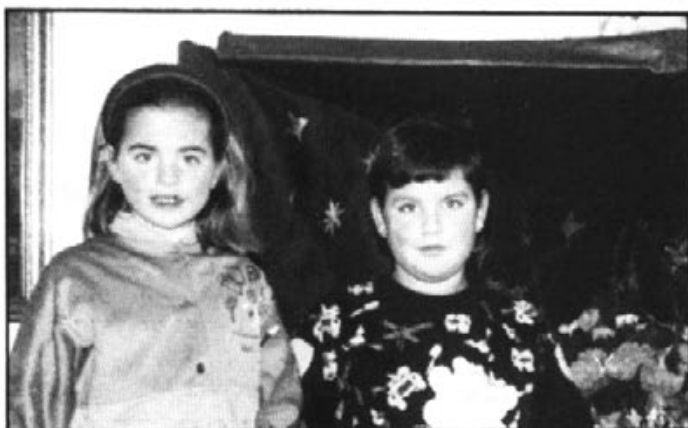
El dia 8 va néixer Maria Cristina, filla de Bartomeu Sastre Terrassa i de Margalida Darder Colom. Moltes felicitats.

El dia 13 es celebrà la festa de Santa Llúcia, amb fogueró i torrada el dia abans i missa el dia de la màrtir, patrona del nostre Santuari.

El dia 14 morí Sebastià Ribot Riutort quan estava a punt de complir els 90 anys. Nat a Petra, residia a Mancor des de la seva adolescència. Els seus fills Catalina, Sebastià, Joan i Guillem rebin el nostre més sincer condol.

Entre els dies 16 i 20 la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern Balear, la Mancomunitat Es Raiguer, Fodesma i l'Ajuntament de Mancor de la Vall, organitzaren un curset d'Agroturisme, per fomentar el turisme dins el món rural. La veritat és que els participants mostraren els seus dubtes sobre si aquesta activitat pot revifar les finques de la Serra de Tramuntana.

El dia 21 a la Sala d'Exposicions de l'Ajuntament, restà oberta, l'Exposició Col·lectiva de Pintura, "Nadal 91", que oferiren el pintor català Miquel Reche, l'andalús Félix Llorca, el francès Humbert Bronsaré i els mallorquins Melchor Sampol i Simó Ventayol. Una molt bona mostra de paisatges, marines i figures.

El dia 24 el jurat visità els trenta-tres inscrits en el IX Concurs Infantil de Betlems, que com cada any organitza l'Ajuntament. Difícil resultà el veredicté perquè eren molts els que mereixien premi, però com només se'n podien donar tres, aquests foren: Primer, Macià Colom Jaume. Segon, Pere Villalonga Martorell. Tercer, Pere Abrines Amengual.

Es donà un Premi Especial al Col·legi Públic Montaura.

Les Matines d'enguany començaren més prest del que era costum. A les deu del vespre fou l'hora que obligà la coordinació dels horaris del director del Cor Parroquial, Jaume Gual, i de l'organista, Bartomeu Ripoll, que després participaren a les Matines que es celebraven a la parroquia de Santa Maria la Major d'Inca. Això no restà ni participació ni solemnitat a tan tradicional celebració. Destacaren la bona preparació del cor, la interpretació de la Sibil·la per N'Antònia Reus, la de l'àngel per Catalina Gual i el sermó de la Calenda per Pere Perelló. El grup d'Esplai local col·laborà, com sempre, tant a l'ornat del temple, com a la cerimònia litúrgica.

El dia 28, com ja es tradicional el darrer dissabte de l'any, l'Ajuntament amb la col·laboració de la Caixa Sa Nostra, oferí una xocolatada amb ensaïmades als dos centenars i mig de mancorins que pujaren a peu a Santa Llúcia, juntament amb els que hi pujaren amb cotxes, degut al seu estat físic.

També el dia 28, el repetidor de televisió de Santa Llúcia, començà a emetre les emissions televisives d'Antena 3 TV. A partir d'aquesta data, cinc són les cadenes de TV que es poden veure a través del citat repetidor: TVE-1, TVE-2, TV 3, Tele 5 i Antena 3. L'Ajuntament té el propòsit de sumar-hi altres cadenes.

El dia 30 morí sobtadament Josep Mairata Bennàssar, conegut com En Pep des Rafals, als 73 anys d'edat. Descansi en pau.

El mateix dia 30, un Cor d'Anglesos residents al Port de Pollença, oferí un concert de cançons tradicionals nadalenques britàniques. La nostra colònia d'anglosaxons hi assistí en bloc, a pesar que era a l'hora sagrada del te: les cinc de la tarda.

Prest començaren els de la Tercera Edat a festejar l'arribada de l'any nou: a les vuit i mitja ja sopaven de sopa de peix, paleta de cabrit, postres, vi, cava, etc... A les deu ja ballaven als sons de l'orquestra "Mabi-Mabi". Prop de les dotze pujaren fins a la plaça de l'Ajuntament per juntar-se amb els altres mancorins i no mancorins que també s'hi afegeixen per rebre l'Any Nou. Baix un cel estrellat els dotze grans de raïm, els tassons de cava, les besades, les felicitacions, donaren pas a aquest mític any 1992 que tant ha donat que xerrar i que ja el tenim aquí. Esperem que a més de la Expo de Sevilla, els Jocs Olímpics de Barcelona i altres aconteixements que s'anuncien, ens porti a tots pau, felicitat i benestar personal.

Gabriel Fiol Mateu.

El nostre equip us desitja un prosper any

SA NOSTRA, CAIXA DE BALEARS.

Resum de les Activitats. Any 1991.

Sector Infantil.-

S'ha continuat amb la campanya "DIVER", iniciada el passat any 1990, mitjançant la qual s'ha premiat amb molts d'obsequis, l'estalvi fet pel sector infantil de Mancor. A la Diada de Trui estava prevista l'ascensió amb globus, cosa que no es va poder realitzar i que s'intentà en moltes ocasions.

També hem col·laborat amb el grup d'Esplai del poble en l'acampada a Cala Murta.

Actes Culturals.-

Exposició de cistelles, graneres i cordats en el Casal de Cultura durant les Festes de S. Joan.

Curs de cuina Nadalena.

Col·laboració a les principals festes locals, Sant Antoni, Santa Llúcia, Sant Joan i festes de Nadal.

Pensionistes.-

Cal remarcar l'estreta col·laboració amb l'Associació d'Amics de la Tercera Edat i l'Ajuntament en les moltíssimes activitats que s'han fet en aquest sector de població.

S'ha posat també en marxa per part de Sa Nostra, el programa "Sa Nostra d'Or", amb el qual es beneficien els pensionistes amb pagues extres, viatges, etc...

Esports.-

Col·laboració en el Tir al Plat.
Publicitat al camp de futbol.
Campionat de Trial.

Altres activitats.-

S'han concedit regals variats per la domiciliació de nòmies o pensions.

S'han realitzat les campanyes de coberteries d'argent, Vaporetto i màquines d'escriure.

Cal ressaltar, de forma especial en aquest exercici, l'aportació de l'entitat per tal de poder adquirir el video-projector per al Casal de Cultura.

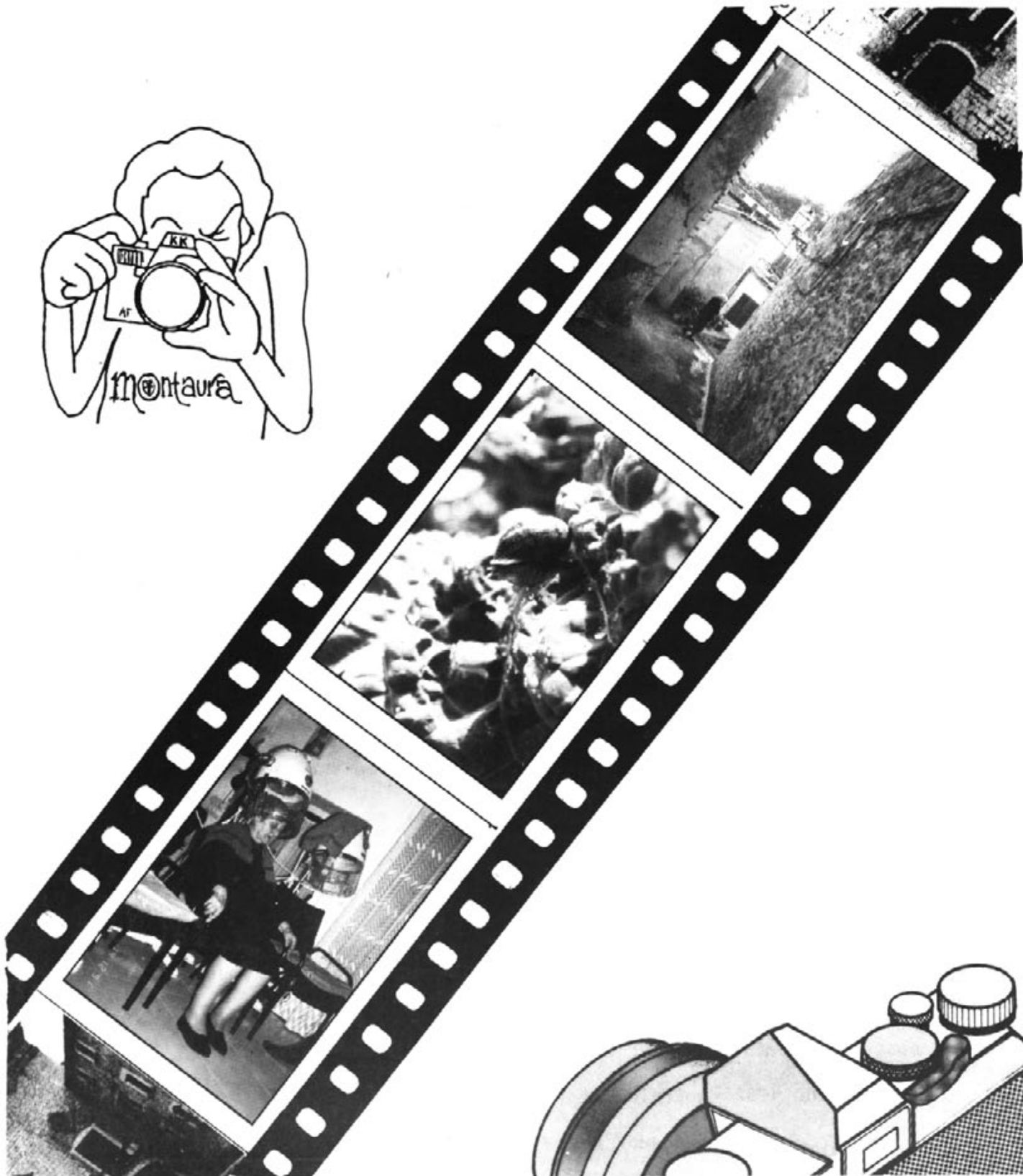
I MARATÓ FOTOGRÀFICA

El dia 14 de desembre es celebrà la I Marató fotogràfica de Mancor. Els quinze participants havien de fotografiar els tres temes proposats: Un racó del poble, un animal i una escena improvisada.

El dia 21 del mateix mes, els membres del jurat nomenat a l'efecte, concediren els premis. Els corresponents al primer tema, un racó del poble, foren: Primer premi, Robert Jaras, segon, Margalida Arrom i tercer, Antònia Gual. Els del tema segon, un animal, foren: Primer, Antoni Arrom, segon, Margalida Ramon i tercer, Maria Gual. Els del tema tercer, una escena improvisada, foren: Primer, Jerònima Mª Mora, segon, Antònia Gual i tercer, Francesca Vallés.

L'Ajuntament de Mancor, organitzador de la Marató, comptà amb la col.laboració de la Caixa de Balears Sa Nostra i de la Casa Rovira d'Inca.

Acompanyam a la present ressenya les fotografies que obtingueren els tres primers premis.

Ajuntament de Mancor

PLENARIS

SESSIÓ EXTRAORDINÀRIA DE 25 D'OCTUBRE.

Després de la lectura i aprovació de l'acta, s'informà de la correspondència, disposicions oficials.

Es concediren sis llicències particulars d'obres.

Per manca de pressupost per a diverses despeses, s'aprovà el suplement de crèdit necessari per incrementar les partides de personal laboral, subministraments, protecció oficial i conservació i subministrament de béns públics, totalitzant el total a suplementar 6.162.095 ptes. Aquesta quantitat ha estat finançada per:

Superàvit disponible	4.098.669
Majors ingressos	1.808.895
Baixes de crèdits	254.532

Total	6.162.096

En el torn de precs i preguntes, el regidor Sr. Jaume Fontanet, representant de la Corporació a la Mancomunitat del Raiguer, informà de la propera resolució del concurs de recollida de fems, així com de la participació de la dita mancomunitat a la fira Balear 91'.

El regidor, Sr. Jaume Gual, informà de que serà demanat al regidor de Cultura de l'Ajuntament de Ciutat, una xerocòpia del periòdic "Semmanari Constitucional Polític y Mercantil de Mallorca" del Dr. Joan Josep Amengual, de l'exemplar únic que es troba a la Biblioteca Municipal de Ciutat.

Per la seva part el Batle informà dels següents temes:

- Organització de la VIII Jornada Esportiva.
- Sol·licitud a la Conselleria Adjunta a la Presidència del Govern Balear per millores al repetidor de TV.
- Impost autonòmic sobre el consum de l'aigua.
- Calendari de 1992, guàrdies mèdiques.
- Sobre altres reunions amb regidors.

- Finalitzà amb una reflexió sobre la possibilitat de què els membres de la corporació percebin indemnitzacions econòmiques per la seva tasca. Pel que fa a aquest darrer tema, el regidor Jaume Fontanet manifestà que el batle hauria de percebre una indemnització.

SESSIÓ EXTRAORDINÀRIA DE 13 NOVEMBRE.

Aprovada l'Acta de la sessió anterior, s'acordà sol·licitar la inclusió en el Pla Insular d'Obres i Serveis, per ordre de preferència: 1) Conversió del local inacabat del carrer Santa Llúcia en plaça pública. 2) Zona ajardinada a les confluències dels carrers Margalida Sintes i Salvador Beltran. 3) Adecentament de voravies.

També s'aprovà ésser inclòs dins el programa d'Inversions Culturals de 1992, la instal·lació d'aire acondicionat al Saló d'Actes del Casal de Cultura.

També es donà llicències d'obra i els beneficis del Pla de Millora de Façanes de 1991 a dotze sol·licitants.

Es proposarà a la Comunitat Autònoma que assumeixi la recaptació dels impostos sobre béns immobles i activitats econòmiques.

També s'aprovà la modificació de taxes de clavegueram, recollida de fems i subministrament d'aigua. La taxa de recollida de fems serà de 6.000 ptes. anuals per cada vivenda i de 12.000 ptes. pels establiments comercials i altres negocis. la taxa de l'aigua potable serà de 40 ptes. m³ fins al consum de 45 m³ trimestre. L'excés de 45 m³ fins a 75 m³ a 60 ptes. L'excés de més de 75 m³ el trimestre serà a 80 ptes. m³. Assegurança del comptador 225 ptes. al trimestre.

A proposta del regidor Sr. Jaume Gual, s'acordà adherir-se a la Plataforma Cívica per l'Autogovern.

«Volem comandar a ca nostra»

SESSIÓ ORDINÀRIA DE 29 DE NOVEMBRE.

Es començà la sessió amb la lectura de la correspondència i de les disposicions oficials, destacant, pel que afecta a Mancor, la denegació de l'ajuda de la Conselleria Adjunta a la Presidència per millorar el repetidor local de TV.

S'aprovà el canvi de titularitat de dues sepultures al Cementeri Municipal.

També es concediren autoritzacions per dues connexions a les xarxes de clavegueram i aigua potable i llicències per obres particulars a set sol·licitants.

Es concedí a Guillem Morro Mora llicència d'obertura del Bar-Cafeteria que havia estat autoritzat a instal·lar el 31 de juliol passat, previ subsanament d'algunes deficiències advertides.

S'aprovà la cinquena i darrera certificació d'obres del projecte "Abastament i sanejament de carrers del nucli urbà" a Cosnrucciones Ramón, S. A., per un import de 5.511.905 ptes., així com l'única de l'obra de tancament del camp de futbol a D. Jordi Colom Amengual per la seva totalitat, o sia 1.944.000 Ptes.

També s'aprovà la col·laboració en el Pla de Millorament de Façanes de l'any 1992, preveient la quantitat de 350.000 ptes. del pressupost del dit any.

Foren elegides festes locals per l'any 1992, el 20 d'abril, dilluns de Pasqua i el 24 de juny, Sant Joan, patró de la vila.

En el capítol de precís i preguntes, s'informà als regidors de l'adjudicació del contracte de recollida de fems a la Mancomunitat des Raiguer.

SESSIÓ ORDINÀRIA DE 27 DE DESEMBRE.

Després de la lectura de la correspondència i de les disposicions oficials, entre les quals destaca la resolució de la Comissió de Preus de deixar pendent el dictamen referent al subministrament d'aigua potable.

Seguidament es concediren permisos per connectar dues vivendes a la xarxa de clavegueram i una amb l'aigua potable,

així com llicències d'obres a cinc particulars.

També s'acordà la pròrroga del contracte d'explotació del bar del Casal de Cultura per dos anys més.

Igualment fou aprovada l'adquisició d'un video-projector que s'ha d'instal·lar al saló del Casal de Cultura.

Finalment s'aprovaren les bases per la contractació laboral temporal d'una netejadora i d'un peó, per a feines variades.

SESSIÓ EXTRAORDINÀRIA DE 27 DE DESEMBRE.

A continuació de la Sessió Ordinària es celebrà l'Extraordinària, on s'aprovaren els pressuposts generals per l'any 1992 i la plantilla de personal funcionari i laboral.

Referent als pressuposts generals, per un total equilibrat de 25.881.000 de ptes, aquestes són les principals partides:

DESPESES:

Personal	9.148.365
Béns corrents i serveis	8.349.935
Financeres	104.693
Transferències corrents	4.518.484
Inversions reals	3.500.000
Passius financers	259.523

Total despeses	25.881.000

INGRESSOS:

Imposts directes	8.835.000
Imposts indirectes	1.445.000
Taxes i altres ingressos	5.504.000
Transferències corrents	9.466.000
Ingressos patrimonials	630.000
Transferències capital	1.000

Total ingressos	25.881.000

DE CA NOSTRA...

LLENGUA.-

El plural dels Substantius i Adjectius.

Com a regla general el plural dels substantius i adjectius es formen afegint una -s al singular. Exemples: *arbre, arbres; individu, individus; tap, taps; abric, abrics, etc...*

Casos particulars:

1.- Quan el singular acaba en a àtona, es canvia aquesta en es. Ex. *porta, portes*. A vegades es fan altres canvis ortogràfics: *roca, roques; calça, calces; pluja, pluges; plaga, plagues; aigua, aigües; pasqua, pasqües*.

2.- Quan el singular acaba en vocal tònica, generalment s'hi afegeix -ns. Ex. *mà, mans; ple, plens; pi, pins; germà, germans*.

3.- Quan el singular acaba en -s, afegeixen -os si l'essa s'ha de pronunciar sonora, *francès, francesos; mas, masos*. i afegeixen -sos si s'ha de pronunciar sorda, *nas, nassos; espès, espessos*.

4.- Els masculins acabats en -ç, -x, -ix, -tx, si són paraules agudes o monosíl·labs tònic, afegeixen -os, al singular. Ex. *capaç, capaços; feix, feixos; despatx, despatxos*. Els adjectius acabats en -ç, fan el plural femení en -ces. Així *capaç, capços* i femení plural *capaces*.

5.- Els substantius i adjectius masculins acabats en -sc, -st, -xt, -ig, tenen dobles plurals. Ex. *bosc, boscs o boscos; adust, adusts o adustos; roig, roigs o rojos*.

6.- Tots els substantius femenins acabats en -ç, o en -x, i els masculins plans de les mateixes terminacions, afegeixen una -s per fer el plural. Ex. *la calç, les calços; l'índex, l'índexs*.

7.- Els substantius plans, bé siguin masculins bé femenins, acabats en -s, són invariables en plural. Ex. *el llapis, els llapis; la càries, les càries*.

PARLEM COM CAL.-

Quan empram dos o més adverbis junts acabats en -ment, és totalment incorrecte col·locar aquesta terminació al darrer com es fa en castellà i deim ("buena, limpia y llanamente"); en català es pot posar de dues maneres, bé en el primer de tots, *bonament, neta i plana; bonament, netament i plana*; bé a tots *bonament, netament i planament*, d'acord amb l'ús tradicional de la nostra llengua.

VOCABULARI.-

Llesca de pa = Rebanada.

Roegó = Mendrugo.

Pastissos = Pasteles, dulces.

Pastisseria = Pasteleria.

Sèu = Cebo.

Mantega, saïm = Manteca.

Gasseoses = Gaseosas.

Crosta = Corteza.

Botifarra = Morcilla.

Quema = Crema.

Llepolies = Golosinas.

La llengua,
feina
de tots

FESTES I ESDEVENIMENTS.-

Hem encetat un Any Nou, el 1992. Pareix, si sentírem el missatge del President Cañellas, que ho passarem malament en aquest any, el futur sembla un poc negre. Pens que no convé veure les coses amb mirada pessimista, cal afrontar les dificultats amb voluntat decidida de vèncer-les, mai no ens podem sentir vençuts d'antuvi.

Tres esdeveniments importants celebrarem en aquest any: El Vè Centenari de l'arribada dels espanyols a Amèrica, les Olimpíades que es celebraren a la ciutat de Barcelona i l'Exposició Internacional de Sevilla.

BARCELONA'92

EXP '92
SEVILLA

Gener:

Hem començat l'any amb les Festes de Cap d'Any i dels Reis, els escolars inicien el segon trimestre del curs i ens disposam a celebrar, amb l'acostumada solemnitat i participació les Festes de Sant Antoni.

El dia 4, a les 16 h. i 42 m., entra la Lluna Nova, es pronostiquen temporals.

Dia 9, festa de Sant Julià, fan festa a Campos.

Dia 15, Sant Pau ermità. Els pagesos diuen: "Per Sant Pau, vaig a sembrar l'all".

Dia 16, Festa de Sant Honorat, patró d'Algaida.

Dia 17 Festa de Sant Antoni. "Sant Antoni del porquet, sempre s'escau en desset".

El dissabte, dia 18, recordarem al Dr. Joan Josep Amengual, en el segon centenari del seu naixement, amb un acte literari-musical que tindrà lloc al poble en el seu honor.

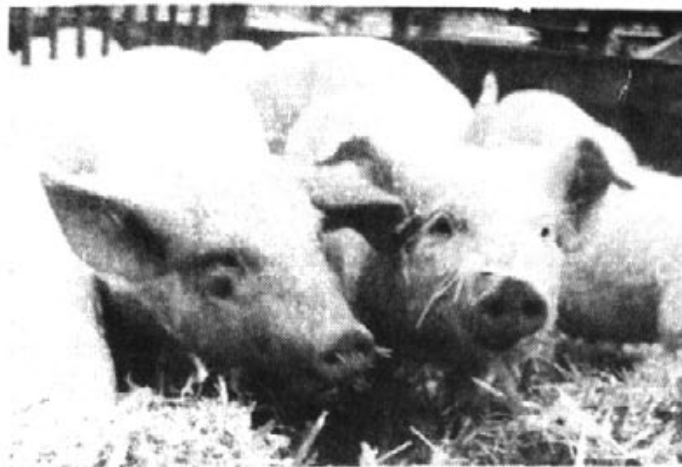
El diumenge, dia 19, entra el Ple de la lluna, a les 22 h. i 28 m. Hi haurà temps variable.

Dia 20, festa de Sant Sebastià, Patró de la Ciutat de Palma.

Dia 25 celebrem la Conversió de Sant Pau. Diuen que els que duen aquest nom i han nascut aquest dia tenen la saliva beneïda.

Del refranyer popular:

"Les pluges del gener, al camp sempre van bé". "L'aigua de gener omple la bóta i el graner". "Mes de gener bon cavaller si no és ventoler". "Gener sec, graner amb esplet". "Pollastre de gener, cada ploma val un diner". "Entre Sant Antoni i Sant Sebastià és quan més fred fa". "Any de nevada, any d'oliada". "Qui ni pa ni calces té, passarà un mal gener".

Febrer:

Les festes més importants d'aquest mes són: La Mare de Déu del Candelero, dia 2. "Si la Candelera riu, lluny és s'estiu; si la Candelera plora, s'hivern és fora".

Sant Blai, dia 3, advocat contra el mal de gargamella. Aquest dia a les 10 h. i 23 m. comença la Lluna Nova amb predomini de vents forts.

Dia 5, Santa Agueda, fan festa a Sencelles.

Dia 9, Santa Apol·lònia, advocada contra el mal de queixal.

Dia 18 a les 11 h. i 7 m. entrarà la Lluna Plena, el temps serà revoltós.

Enguany el febrer té 29 dies per ésser any bixest. Els que neixin aquest dia, només podran celebrar el seu aniversari cada quatre anys.

El dia 27, dijous, serà el Dijous Llarder i comencen les Festes dels Carnestoltes.

Del refranyer popular:

"Quan trona pel febrer, tremola el vinyater". "Pel febrer, dos de mal i un de bé". "Pel febrer un dia al sol i l'altre al braser". "Si el febrer riu el fred reviu". "Febrer plujós, ordi abundós". "Pel febrer has de llaurar el que el març vulguis sembrar".

Març:

Començam el mes amb el diumenge de Carnestoltes i els Darrers dies.

El dia 4 és el Dimecres de Cendra i comença la Quaresma. Enguany comença molt envant, Pasqua també ho serà, concretament serà Pasqua el dia 19 d'abril. Comença també aquest dia la Lluna Nova a la 1 i 7 m. es produiran vents forts.

El dia 18, dimecres, a les 0 h. i 33 m. serà Lluna Plena, els vents seran suaus, i haurà bon temps.

El dia 19 és la festa de Sant Josep. "Per Sant Josep, verdeja el cep".

El dia 21 comença la Primavera.

Del refranyer popular:

"Març marçot, tira la vella al foc". "El març marceja". "Març marcedor que de nit fa fred i de dia calor". "L'egua ben cuidada, pel març aparellada". "Pel març les xarxes a la mar". "En tot el mes de març no et llevis ni un pedaç".

Grup d'Esplai S'Estel

UN ANY MES A N'ES PORT DE SOLLER

Ja començava a fer fosca, el passat set de desembre, quan a la plaça de l'Ajuntament, començarem a arribar al.lots (del grup dels més grans), ben carregats fins alt, amb les cares ben alegres i fent comentaris del que faríem durant aquests tres dies que passarien junts a n'es Port de Soller.

Com que ja hi eren tots, començarem a carregar ses motxilles a n'es cotxes, i tots un darrera l'altre partirem de cap a Inca, allà comprarem els billets del tren, i entre al.lots, monitors i motxilles, omplirem tot un vagó.

Cantant, cridant i rient, sense donar-nos compte, a Palma arribarem, i sense aturar-nos gens, cap a n'es tren de Soller partirem i arribarem just a temps, ja estava preparat per sortir.

I entre cançons, rialles i cantant els túnels, ja començarem a veure els llums de Soller, ens carregarem les motxilles i baixarem del tren, tots estàvem morts de fam, molts traqueren els entrepans o galletes que havien duit de ca seva, d'altres volqueren testar els pastissos de Soller, i s'aturaren a una pastisseria a comprar.

Quan tots ja havíem posat un parell de miques, pujarem a n'es Trenvia i cap a n'es Port partírem; quan arribarem a sa Rectoria (que era allà a on havíem d'estar aquests dies) hi havia en Joan Pons que ens esperava, però com que tenia una reunió amb un grup de joves, deixarem les motxilles i anarem a n'es corté de marina a saludar a n'Andreu, xerrarem un

poc amb ell i tornarem cap a sa casa, tothom es berellava per estar devora es foc, tots estàvem morts de fred.

Prepararem la taula i tots traquérem els entrepans i ens posarem a sopar, xerrarem un poc i jugarem a "parchis", quan estarem cançats, prepararem els llits, aquí sí que hi va haver truí!, matalassos i somiers per amunt i per avall, fins que estarem del tot instal.lats.

El diumenge matí, quan ens aixecarem anarem a fer sa compra, i que en férem de viatges! tot es rebost i sa galera omplírem.

Després, començarem a preparar el dinar, i anarem tots a missa, dinarem i partírem amb es trenvia a trescar per Soller. Quan tots estarem cançats de tot Soller trescar, tornarem de cap a n'es Port, soparem i sortírem a passejar.

El dilluns dematí, era tard quant ens aixecarem berenarem i començarem a retirar tots els somiers i matalassos que havíem posat per enmig, una altre vegada truí, gent per amunt i per avall. Férem net, i deixarem les motxilles preparades. Dinarem, jugarem un poc a "parchis" i ens despedírem de en Joan, i una altre vegada, trenvia i trens.

Quan arribarem a Inca, hi havia un parell de pares que ens havien vingut a cercar, carregarem les motxilles i tots cap a Mancor i tots cap a Mancor, les cares no eren tan alegres com a la partida, però en el fons, tots contents per aquests dies tan bons que passarem tots junts, que esperem poder repetir l'any que ve.

NADAL A L'ESPLAI

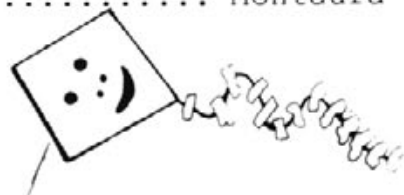
Com cada any, s'esplai va fer el Betlem de l'Església. Però enquany ho ferem diferent dels altres anys. Volguérem fer el poble de Mancor (encara que no ho semblés). El grup dels grans eren els encarregats de fer els edificis i cases més anomenades del poble, com Santa Llúcia, amb les monges que contemplen Mancor des de sa plaça, s'Ajuntament, Villa Conchita etz... El grup de 9-10 i 11 anys, de fer les altres cases, que per cert ni havia de tota mida, i els de 6-7 i 8 anys de fer els homes, dones, nins, nines i animals.

Tots féren molta feina i el possible per que sortís bé, esperam que l'any que ve ens surti millor o al manco igual de bé.

EL "PAPA NOEL" DE L'ESPLAI

Amb motiu de les festes de Nadal, els monitors de l'Esplai va voler felicitar a cada una de les famílies dels nins i nines de l'Esplai, per això dia 23 de desembre, tots els monitors, juntament amb el "papa Noel", amb guiterres, panderetes i tambors, anarem casa per casa de cada un dels nins del club, a desitjar-llis les bones festes, cantant villancets, repartint felicitacions i caramells.

Esperam que tots hagueu passat unes bones festes de Nadal i que hagueu començat s'any bé, i que els Reis vos hagin duit moltes de coses. MOLTS D'ANYS A TOTS.

TOPONIMIA DOCUMENTADA -17-

FONTANELLES, Ses (Mn) Nom provinent de diverses fontetes que hi ha en les finques en què està dividida aquesta antiga propietat. El 2 d'Octubre de 1589 Joan Elies vengué una part a Simó Morro que confrontava amb camí a Biniarroí, amb part de la mateixa finca de Joan Elies i amb l'olivar de N'Andreu Mateu. (ARM P-169) Segons els estims de 1698 ja són deu els propietaris que tenen finques amb aquest nom. (AMS Stims MDXCIV) En dit any, Onofre Alba vengué la seva part a Pere Morro àlias Simonet. (ARM P-242) Segons el cadastre de 1764 eren onze els propietaris. (AMS). A l'any 1781 Joan Martorell àlias Elies, vengué una part, de la canal en amunt, a Llorenç Vallori (ARM P-239)

FONT GARROVER, Sa (Bxt) Era part de l'alqueria de Biniatxent que posteriorment se l'incorporà una part de Biniarroí dit el Coll de s'Era. Curiosament quasi sempre ha estat propietat de gent de fora Mancor.

Segon una capbreuació del 5 d' Octubre de 1565 es diu que són de les mateixes pertinències de Biniatzent. (ARM T-53) El primer propietari documentat és Damià Ferrer que ho posseïa l'onze d'Octubre de 1530 i confrontava amb els honors de Jaume Massip i Bernardí Alorda de Biniarroí i amb l'honor de Blai Reus de Biniatzent (ARM T-33).

El 30 de Setembre de 1531 la propietat passà de Damià Ferrer a Gabriel Coll per canvi de propietats. Ambdós eren de Biniamar. (ARM T-33).

El 20 de Maig de 1634 es casà en quartes núpcies Joan Massanes d'Inca amb Joana Coll "Bialeta" de Sa Font Garrover (AD I/108/M 1) un descendent dels quals, el Dr. Miquel Massanes incorporà a la seva part el Coll de s'Era per compra a Pere i Catalina Alorda de Biniarroí. (ARM T-46) El dit doctor en dret, Miquel Massanes, s'adjudicà l'altra part que era del seu parent Gabriel Coll "Bialeta" en el procés de graduació de béns d'aquest darrer. (ARM T-58) A l'any 1846 era propietat de Margalida Massanes, vídua de Miquel Fluxà, llinatge que portaren els seus successors en la propietat d'aquesta possessió. (ARM Reg. Hipot.261).

FONT DEL RAFAL, (Mss) El 9 de Març de 1373 era de Maria, muller de Pere Castlar quondam, es a dir, ja difunt. Confrontava amb terres del seu parent Picó Castlar, terres de Nicolau Blanch, camí de Biniar-

roi a Almallutx i amb camí d'Inca a Almallutx. Fou subhastada pels censalers i adjudicada al seu parent Pere Castlar, fill de Guillem.(ARM T-16).

FONTASSES, Ses (Brr) Aquesta finca estava prop de la font de Biniarroí.

El 10 de Maig de 1613 era un olivar de Joan Mateu i confrontava amb torrent també dit de Ses Fontasses i amb l'hort de Bernat Mateu (ARM T-39) Aquest topònim desaparegué a conseqüència de la gran davallada de terres de 1721 que trastocà tot aquell paratge.

GOLA DE CAN MASSIP, Sa (Brr) Tan sols hem trobat citat aquest topònim a l'any 1860 (ARM Reg. Hipot)

HORT DE BAIX SA VINYA, (Mn) A un document de 1736 es diu que era l'antic nom del que llavors era conegut com Sa Sorteta propietat de Mn. Jaume Martorell Pvre. (ARM P-255).

HORT D'EN BINIARROI, (Mn) A l'any 1404 hi havia a Mancor un hort conegut com l'Hort d'En Biniarroí i que era propietat de la muller de N'Arnau Scoffet. (ARM RP 2006)

HORT DE CANAMUNT, (Mn) Nom antic de l'actual S'Hort d'Alt. A l'any 1664 era de Joana Coch de Son Simó (ARM P-248).

HORT DE CAN PAU, (Mn) Nom que prengué una part de la finca dita el Mastegar, situada entre el camí de Mancor a Inca, el de Selva a Ciutat i el torrent de Massanella, el ésser comprada a l'any 1778 per Llorenç Ferrer àlias de Can Pau de Biniamar. (ARM P-239) El nom prové d'una propietat situada al lloc d'Alcudieta, nom ara oblidat i que designava un petit lloc al camí d'Inca a Lloseta, d'etimologia aràbiga i que significa petita pujada o petit turó. Actualment es conegut com Son Batle, nom de la principal propietat. Al menys a l'any 1668 ja existia com a propietari Pau Ferrer i a l'any 1728 ja es diu la possessió d'Alcudieta a Can Pau, propietat de Bartomeu Ferrer. (J. Capó Villalonga "Història de Lloseta" Tom II pàgina 178 i tom III pàgina 92) una branca d'aquesta família passà a Biniamar on també fou coneguda com Can Pau i, com hem dit, un membre de la mateixa comprà part del Mastegar.

FONTS DOCUMENTALS:

AD: Arxiu Diocesà de Mallorca.

AMS: Arxiu Municipal de Selva.

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

Mn. Jaume Capó Villalonga "Història de Lloseta" Toms II i III.

Gabriel Fiol Mateu.

JOAN GUAL MORA , " JORDIÓ " .

El mancorí que avui presentam a l'entrevista, és per a mi prou conegut degut als meus vincles familiars, germà del meu pare. El tio Joan viu amb la seva filla Catalina al carreró, just devora la plaça de Baix. Amb En Biel Fiol havíem acudit a ca seva per entrevistar-lo, però degut a que la seva salut ja és molt dèbil, s'aixeca tard i se'n va a dormir molt de jorn, no el volguérem molestar i quedàrem amb la seva filla que hi aniríem un altre dia. Així ho férem, el dissabte dia 14 de desembre passat, devers les dotze del migdia.

A la casa estaven en obres, feien feina de veres per tal d'acabar abans de festes. Ens trobàvem davant d'un home dels més vells del poble i per tant podríem reviure moments ja llunyans de la nostra història.

Com sempre, la nostra primera pregunta anà dirigida a conèixer la seva edat.

Quants anys teniu?.

He de fer els norantadós dia tres de gener, vaig néixer l'any 1900.

Vos recorda a quina casa del poble vàreu néixer?.

Sí. En es carrer de Massanella, llavors li deien es carrer Palomar (Colomer), a la dreta anant cap a Massanella. Són cases avui ja molt velles.

Els vostres pares, de què feien?.

Mon pare feia de tragner llogat amb En Corral. Mu mare feia feina a ca nostra, feien bosses de plata. Hi havia un grup d'al.lotes que venien a ca nostra a fer feina. Sa bossa feia una malla de plata i hi posaven un agafador.

Quants de germans heu tengut?.

Èrem cinc. Tres mascles i dues femelles. En Bernat, que era es major i també va passar els noranta anys, va morir fa pocs anys; Na Catalina, que va morir molt jove; Na Margalida, que li deien "sa petita" i que encara viu a Inca; En Jaume, ton pare que era es més petit i que també va morir jove, i jo. Jo era es segon.

Anàreu a Escola?.

Sí. Vaig anar amb un mestret que vivia a Lloseta, un tal Pedro Vidal. Feia escola dins una cotxera aquí baix, devora So Na Vaquera, era un carreró que no passava, a la dreta baixant. Això ho tomaren quan varen eixamplar es carrer que li deien "s'empedrat". Hi vaig anar només fins que vaig tenir set o vuit anys.

Després ja vos posàreu a fer feina, què féreu?.

Un dia capvespre, perquè no havia sabut sa lliçó, es mestre em va fer quedar. L'endemà, mu mare em va comprar una senalla i cap a fer formiguers. Guanyava quaranta cèntims cada dia. Tenia devers vuit anys. Després, ja més endavant vaig anar amb altres al.lots de Lloseta, Alaró i Mancor a Solleric.

Què més féreu abans de casar-vos?.

Després, quan només tenia tretze anys, em vaig anar a França, a Avinyó. Hi vaig estar catorze mesos i mig. Allà estava a un magatzem de fruits i feia com a de recader, anava amb l'amo a es mercat, li ajudava.

Per què tornàreu?.

Mu mare se va posar malalta quan va néixer en Jaumito, ton pare i m'enviaren a demanar.

Recordau si havia ja començat la primera guerra europea?.

Just hi havia moviment de tropes que jo vaig veure des del magatzem; crec que estallà en aquell temps. Jo no n'era molt conscient.

Quan vos casàreu?.

Tenia vint-i-vuit anys.

On havíeu fet el Servei Militar?.

Em vaig entregar a Illetes. Des d'allà em passaren a Sant Carles, era d'Artilleria de Costa. Estant allà va venir un tal tinent Pons de Campañet i em va agafar per assistent i vaig estar amb ell fins que em varen llicenciar.

Anem a veure, tio Joan, alguns fets ocorreguts a Mancor ja en temps de la República. Concretament el dia 4 de juliol de 1931 es va fundar a Mancor "La Esperanza del Obrero", que era una societat de la qual vos en formàreu part des d'un principi. Què recordau d'això?.

Es que érem socis d'aquesta societat estàvem afiliats a Palma, aquí era com una secció d'allà, era com un sindicat. Però llavors varen implantar a Mancor Esquerra Republicana per això vengueren, N'Aguiló, gendre de D. Pep de Ses Costetes, un tal Feliu, i crec que també va venir En Biel Alomar.

Es president aquí a Mancor sempre va ésser l'amo En Pau, a qui després mataren a sa Guerra Civil.

Sa societat estava en es locals de damunt allà on hi va haver sa Botiga Nova a sa plaça de d'Alt, a sa casa que fa cantó amb es carrer que va a Son Collel.

Sabem que un any des del balcó de la Societat, en temps que passava la Processó del Corpus, varen xiular, què en sabeu?.

Jo no ho vaig poder precisar bé; jo estava darrera. Varen dir que fou En Rafalet. Va dir: "Fue-rra!". Aquest fet no va dur conseqüències. Era en temps de Sa República.

Passem més endavant. A l'any 1936, en el mes de març, passàreu a formar part d'una Comissió Gestora que dirigia l'Ajuntament i era presidida per l'amo En Pau Crespi. Què recordau d'aquell moment?.

Com a conseqüència de ses Eleccions Generals des febrer del 36, que va guanyar el Front Popular,

s'establiren aquestes Comissions. Estàvem agrupats. Venien des de Palma membres d'Esquerra Republicana i ens orientaven perquè poguéssim dur endavant les tasques de la Gestora. També mos ajudaven en altres aspectes de ses reivindicacions dels obrers, ja que tenien un misser que ens orientava i resolía alguns problemes. També venia N'Aguiló i un tal Bernat Jofre, que era d'Andratx, a vegades feien mítings i reunions amb grups reduïts.

Intervé ara En Biel Fiol i li demana: "Aquesta Comissió Gestora va establir el que deim Ses Quarterades de Massanella, és així?".

Sí. Vàrem sol·licitar sa reforma agrària. Anàrem a Palma un vespre, allà on tenia es local Esquerra Republicana. Hi havia un apoderat des senyor de Massanella. Primer se li varen fer ofertes

perquè voluntàriament acedís a ses parcel·lacions o si no s'hauria de fer obligatòriament. Es senyor va accedir de forma voluntària i s'establiren Ses Quarterades.

Una altra obra al poble que va fer la Comissió Gestora, fou la plaça nova, la que ara es diu de s'Ajuntament. Què recordau?

Sí. Es va fer sense costar ni un cèntim, tot varen ésser jornals voluntaris de sa gent des poble.

El dia que inaugura ven la plaça, per les Festes de Sant Joan, va explotar un petard a can Joan Alba "Tallades", que aleshores era el Batle Accidental per malaltia de l'amo En Pau Crespi, què va passar?

No va passar res. L'amo des Rafals tenia sa tafona aquí on després va ésser de Cas Vallaquet. Es seu gendre, En Sebastià de Massanella, i ell duien sa tafona. No sé que va passar amb En Joan "Tallades" varen tenir una petita brega que després va acabar al jutjat. Jo i En Conet vàrem haver d'anar a fer de testimonis. Ells tenien En Regidor com a procurador i noltros En Dupuy, es vell.

Al final es va arribar a saber qui havia posat el petard a Can Joan Tallades?

Tothom deia que havia estat es de Son Lluç amb un tal "Raïssa" de Campanet.

Què va passar a Mancor el devuit de juliol del 36, com sabéreu que havia començat la guerra?

Dia 19 de juliol es vespre estàvem a Can Tià

(avui Cas Puput), érem vuit o deu i escoltàvem sa ràdio, vàrem sentir que havien mort a En Goded a Barcelona.

El mateix dia forces de paisans feixistes esperaven a es Pou, a s'entrada des poble, que pujassin forces militars des d'Inca per entrar a Mancor. Va venir a Can Tià n'Antonio López, un forester per escoltar i espiar, llavors va venir en Perico des Rafals. Amb això n'Antoni López va sortir i férem un parell de potades i va fugir. Després d'una estona va venir en Toni "Caparrot", i com que era un innocent, li vàrem fer dir quins eren els que esperaven a es Pou. Va dir alguns noms. Quan es va fer de matinada jo mateix vaig dir dui-vos-ne en Toni a ca seva i advertiu-lo de què no surti que no li anirà bé, ja que teníem por, degut a ses amenaces que li havíem fet, de què no mos descobrís.

Després En "Caloies", En Nofre "Vellut", En "Conet" i En "Tallades" se n'anaren a sa muntanya.

Agafaren a En Toni "Caparrot" i, encara que ell no digués res, li posaren en boca seva tot el que li havíem fet i el que no li havíem fet. Fins i tot a ses acusacions arribaren a dir que havíem perseguit a en Perico des Rafals amb pistoles. Ningú no en tenia n'hi n'havia vista cap mai de pistola. Jo en tenia una que l'havia deixada a En Joan "Tallades" (era una pistola que era del tio Antoni "Salapa", quan se va morir vaig dir a sa tia: "Tenc això que era des meu tio i ho guardaré com a record"). No era una pistola, era un revòlver d'aquells amb sa roda, era un "trasto" que no servia més

que per fer por.

Quan vos varen agafar i empresonar?

Fèiem marges, prenguérem una escarada -En "Conet" i es seu germà eren es mestres des margers-; entre tots érem devers deu. Fèiem feina a sa partió entre Can Bajoca i Ses Rotes. Jo enterrava un marge, hi posava terra damunt ses pedres perquè no passàs s'oliva, els altres eren un poc més amunt. Va arribar en Perico des Rafals, fent sa plorinyea "... jo no ho sabia, jo no volia venir..." No et preocupis, li vaig dir jo. Va venir tot sol, però llavors de més amunt me'n sortiren dos més. Partírem per avall, begueren aigua a una font que hi ha i més avall n'hi havia dos més, es a dir que per agafar un tord hi havia cinc caçadors. A Can Bajoca hi havia es "Roig" de Campanet amb un cotxe. Em feren pujar i cap a Mancor. Quan arribàrem a es cantó de Ca Na Bielina tots es que esperaven deien: "Ara venen, ara venen..." Em dugueren a S'Ajuntament, que era a Son Collell. Allà hi vaig trobar Es Bisco, un que li deien en Maneta que després des Moviment se n'anà a Establiments, i En Tià de Sa Taverna. D'allà a tot tres mos dugueren al "quarter" des soldats d'Inca. Allà hi trobàrem un tinent Oliver que era es fill des garriguer de Lluç (més tard va morir a es "frente"), es coneixien amb En Tià, va demanar què havíem fet, vàrem dir que no sabíem perquè ens havien agafat. Ell digué que per ventura havíem xerrat. Mos posaren a tots tres dins sa mateixa habitació, mos serviren un bon dinar (paella, costelles, cafè i

no sé si ens donaren un puro). En Tià va dir: "Si això és guerra, que no vengui sa pau".

Hi vàreu estar molt de temps a Inca?.

Després de tres o quatre dies vengué un tal "Sivella" de Caimari amb un camió. Mos hi feren pujar. També hi havia allà En Joan "Moliner" d'Inca, es dos Buades (Sots), En Bernat Colomar, un tal Diego Martínez, forester. Mos dugueren a Palma, a es "quartelillo", que estava a S'Ajuntament. Allà, després d'una bona estona, en va venir un i digué: "Au, cap a es "barco"". Quan vàrem ésser a es "barco", En Sot va trobar que havíem tengut sort i és que no crèiem ja sortir des "quartelillo". Es "barco" estava fondejat a uns 50 m. de sa vorera. Jo vaig pensar que ja no tornaria tocar terra.

Quants éreu de Mancor allà en aquells moments?.

Només érem noltros tres.

Hi estàreu molt de temps a es "barco"?

Hi vàrem estar denou dies. Un bon vespre vengueren i ens donaren la notícia de què ens traslladarien a Can Mir. Can Mir era un magatzem de taulons que estava allà on hi ha es cinema Augusta a es costat de s'estació des tren de Sóller, just a darrera hi havia sa Casa des Poble. Aquest magatzem estava totalment pelat hi havia dos dits de gravilla, no hi havia res per jeure, dormíem damunt sa gravilla. Després va venir un camió que duia "colchonetes", però no n'hi havia per a tots. Es de Mancor en vàrem agafar dues i al-

guna manta que mos passàvem. Llavors arribàrem a ésser nou a Can Mir: En "Mieta", En Miquelet "Garriguer", En Jaume "Caretà", l'amo En Vicenç "Caretà", fins a nou...

Sabem que a l'any 38 jutjaren a dasset mancorins, com va ésser?.

Primer mos traslladaren a tots els mancorins a Inca, mos volien jutjar allà perquè tendrien més prop els testimonis. Arribàrem a Inca i no sé per què llavors ens tornaren a Palma. Mos dugueren a tots i ens feren judici a una sala de l'Hospital Provincial, i d'un en un ens feien passar i firmar sa sentència, efectivament de Mancor érem dasset. A tots ens varen sortir 30 any i afegien "reclusión perpetua".

Tots els anys de tancat els passàreu a Can Mir?.

No. Jo tenia s'estómac malament i vaig estar a l'Hospital, gràcies a un metge català, un tinent, mos va cridar a jo i l'amo

en Vicenç "Caretà" i mos digué que estaríem bé a l'Hospital, també hi va venir amb noltros un pollencí, un tal Vives. Allà jo hi vaig estar cinc o sis mesos. També hi havia allà En Nofre "Vellut", En Crespí, En Feliu, En Serra, que havia estat es Batle de Sóller, es Governador, un tal Espín.

Després d'aquest mesos on vos tornaren dur?.

A Can Mir altra vegada. Llavors vaig sollicitar per estar a sa Presó Provincial. Allà vaig dur sort. Un dia cridaren voluntaris per anar a Formentera a fer es campaments. Jo per no anar-hi vaig aconseguir que un metge, D. Joan Marimón, fes més gros sa meva malaltia de s'estómac. Ho digueren a D. Mateu Pujadas, Director de sa Presó, hi accediren a que no anàs a Formentera. L'endemà dematí se n'anaren.

Sempre vàreu estar a sa presó?.

Sí. Poc a poc varen anar sortint indults i també després et podies redimir i cada dia servia per dos. Així i tot vaig estar pres no va arribar bé a sis anys.

Dia 2 de febrer passat l'Ajuntament actual va fer un homenatge a tots els que havien estat regidors i encara vivien. Segur que quan vos estàveu tancat, en temps d'En Franco, no ho hauríeu pensat mai?.

Vaig estar molt content sobretot suposa un reconeixement. Em va agradar molt el pergami que em donaren on hi havia l'acta de la meva presa de possessió a l'Ajuntament.

Com passau ara es dia, la vostra filla diu que dormiu molt?.

Sí. M'aixec per dinar. Menj molt poc i he d'estar alerta a costipar-me.

Estau content del que vos ha donat l'Estat del temps que vàreu estar empresonat?.

Sí. Ha estat un reconeixement just. Era un compromís que el Govern havia agafat i que finalment ha duit a terme.

Mig en broma li vaig preguntar, encara teniu ganes d'anar a jugar a cartes qualque dia?.

No. Ja m'ha passat, ara ja no en vaig en darrer.

Deixàrem el tio Joan, un poc fatigat perquè havia xerrat molt de temps, no el volguérem molestar més, segur que encara ens hauria contat més coses.

Sempre que a les entrevistes he tractat

aquests temes de la nostra guerra, em faig la mateixa reflexió i desig per a tots que no es repeteixin esdeveniments i enfrontaments entre aquells que formam una mateixa comunitat. Mai per mai la fidelitat a unes idees ha de trencar la convivència humana i la solidaritat entre els pobles. Cal aprendre el diàleg i el respecte mutu, sense creure que la nostra és la veritat absoluta.

Jaume Gual Mora.

DR. JOAN JOSEP AMENGUAL I REUS

EN L'OBERTURA DEL II CENTENARI DEL SEU NAIXEMENT

Devia fer tant de fred com ara i potser el Massanella deixava veure's coronat de neu, però el blanc espurneig dels brots dels ametllers no cobria encara l'illa, ni els mallorquins sabien massa què passava en el món perquè n'estaven pràcticament incomunicats.

El set cents va ésser un segle de trànsit a Europa entre la societat agrària i la industrial, Encetà els canvis que el vuit cents havia de culminar: el trencament amb les tradicions rurals, l'emigració a les ciutats o a ultramar, la decadència de la noblesa, el posicionament estamental de l'Església en defensa dels seus privilegis medievals, el sorgiment de la burgesia comercial i industrial. Amb ells aparellats, uns nous ideals havien de sotragar Europa: la llibertat dels individus, la igualtat entre els diferents estaments socials i la fraternitat universal. Ideals que quedaven tràgicament allunyats de la realitat quotidiana del poble que encara maldava per sobreviure enmig de les fams, les pestes, les càrregues feudalitzants, les lleves de soldat.

Mallorca aleshores era un enclau tradicional enmig del mar, al qual sols hi arribaven els vaixells de vela que comerciaven amb la Península, el Nord d'Àfrica o les Amèriques, naus que tornaven amb el blat que es precisava per alimentar la

població i que portaven notícies. Al seu si, les contradiccions de l'Antic Règim eren esclatants i giraven entorn la propietat i aprofitament de les terres. La noblesa arruïnada les anava venent als enriquits comerciants de Ciutat, i el clergat poderós hi fomentava les seves rendes. La immensa massa de pagesia jornalera sobrevivia amb el treball estacionals de la sega, la verema i la collita de les olives que complementava amb treballs artesanals i els seus horitzons de canvi eren minsos.

No tots aquells que podien viure de rendes es trobaven a plaer en aquella situació d'injustícies i desigualtats i alguns d'ells, com Joan Josep Amengual s'afanyaren en la tasca de divulgar els nous aires de transformació que movien Europa i que tard o d'hora havien d'arribar a l'illa.

El ressò de la revolució francesa a la Cort de Madrid i la invasió napoleònica de 1808, varen convertir Mallorca en refugi d'aristòcrates, afrancesats, alta clerecia, comerciants i manufacturers, però també en confinament de desterrats per les seves idees liberals com Jovellanos. Les novetats que tant havien trigat a arribar, s'encarnaren de sobte en la presència d'aquests homes i dones que havien hagut de fugir de les seves terres empesos per la por o castigats per la voluntat de canvis.

Mentre a la península s'organitzava la defensa militar del territori, diputats de les diferents províncies reunits a Cadis, feien els primers temptejos d'establir a l'estat espanyol un model liberal fonamentat en la participació dels individus en el procés polític i en el reconeixement dels seus drets. La Constitució elaborada per una comissió de les Corts, presidida pel bisbe mallorquí Nadal havia de ser promulgada el 1812 i deixada de banda el 1814 amb motiu del retorn de Ferran VII al tro espanyol.

Amb el seu restabliment, l'absolutisme ofegà tot brot de llibertat. retornà a funcionar el tribunal de la Inquisició, la noblesa i la gran clerecia vegeren salvaguardats els seus seculars drets a les rendes de les terres i es refermaren les càrregues semifeudals sobre la pagesia. Mallorca tornà a convertir-se en reducte de confinament de liberals peninsulars. Tot podia fer pensar que els fets esdevinguts entre 1879 i 1815 eren una maltempada i que el món havia de romandre ancorat en la tradició secular.

Però la història mai es detura i després d'un seguit de conspiracions i sublevacions, finalment el pronunciament militar de Riego obligà al monarca a reconèixer la Constitució gaditana. La represa de 1820 del procés de transformacions socio-polítiques, iniciat el 1808 trobà a Joan Josep Amengual a punt per participar-hi. Partidari de les idees liberals, va apostar pel futur sense deixar mai d'ésser fidel a les seves arrels rurals. Hereu dels nuclis il·lustrats que s'havien familiaritzat amb els ideals de progrés i modernitat, el jove advocat anà més enllà i intentà divulgar-los no sols entre els sectors rendistes que disposaven de temps lliure per tertúlies i controvèrsies, sinó sobretot entre aquells que n'havien d'ésser principals protagonistes i beneficiaris, la burgesia, la menestralia i la pagesia. Durant el trienni constitucional, la seva tasca municipal al càrrec de l'Alcaldia de Binissalem va ser complementada amb la intensa labor de difusió ideològico-política empresa des del Semanari Constitucional, Polític i Mercantil de Mallorca, aparegut periòdicament. Conscient que el missatge liberal seria eixorcit

sinó arrelava entre les capes populars de la població, Joan Josep Amengual no dubtà en emprar per escrit la mateixa llengua que es parlava a l'Illa i per facilitar la comprensió de les seves propostes transformadores traduí la Constitució. Degueren ser un parell d'anys intensos i esperançats fins que el retorn de l'absolutisme ferrandí el 1823 féu aturar de nou el relleu de la història i la repressió i l'obscurantisme s'ensenyorejaren de la societat fins la mort reial.

Frustrada la seva carrera política, escarnits els seus ideals, silenciats els seus diaris, Joan Josep Amengual no va renunciar a invertir el neguit intel·lectual al servei del seu poble i es dedicà al conreu literari de la llengua de la qual n'escriuí una gramàtica i un diccionari. Mai més el retrobam ocupant càrrecs públics ni participant en campanyes liberals, com si hagués comprès que el missatge de civisme i llibertat que s'empenyà en transmetre no podia quallar més que en un col·lectiu que fos conscient de la seva pròpia personalitat. I ell estava disposat a facilitar eines per aquesta presa de consciència.

Dos cents anys més tard podem aplegar-nos prop d'on va néixer i rememorar la seva labor tot pensant que fou gràcies a la seva voluntat i a la de tants d'altres que la societat canvià de fesomia. L'existència d'aquesta magnífica revista local, l'harmonia que presideix el govern municipal i el suport de la població a les seves iniciatives no haurien estat possibles sense els esforços llunyans dels homes de la seva generació, una generació que no dubtà en plantar d'ametllers el pla mallorquí per adequar la terra a les noves tecnologies del comerç i que va viure amb tràgica intensitat les tensions entre modernitat i tradició.

Cada gener les blanques poncelles ens recorden la dolça flaire de la terra i la seva voluntat renovadora.

La llengua
feina
de tots

Cèlia Cañellas Julià,
Professora d'Història

Va néixer a Mancor el dia 20 de gener de l'any 1793 a la Casa de Son Tafona.

Ses Gloses

INAUGURACIÓ DE LA REFORMA DE SA FONT.

Visca Mancor de la Vall
sa Font i es Pou comú
és un poble bo de dur
no n'hi ha cap igual.

Visca Sant Joan Baptista
des vint-i-quatre de juny
duen ses falces a es puny
i es camp fa més bona vista.

S'és inaugurat sa Font
tot ens ha anat de primera
un dia es dirà des Pont
que hi ha a sa carretera.

Un temps, quan jo era al lot
haviem de beure a es raig
per refrescar es gavatx
i ara bevem amb cullerot.

Sa Font té uns escalons
llevors tres escalonades
per cert jo les he comptades
de valor molt de milions.

Una pica per rentar
i també s'abeurador
tot net amb gran brillantor
darà gust estar allà.

Sis predissos fets per seure
i dos d'antics ran de paret
vos ho vaig posant en net
des cap m'ho som de treure.

De paret enrevoltada
barreres a es portells
un racó per als ocells
una obra ben acabada.

De lloses ben enllosat
pareix fet de pedra viva
sense dir-vos cap mentida
jo n'he quedat encantat.

Un poal per sa "basura"
tres faroles per fer llum
floretes per da perfum
es quedat una hermosura.

També dues oliveres
amb jardinera voltant
tot ho està alegrant
floretes dins jardineres.

També dasset tarongers
enrevoltats de reixeta
per omplir sa pastereta
han posat tres xiprers.

S'escorxador han llevat
i ha quedat una eminència
a força de paciència
com un museu es quedat.

Aigües transparents i netes
així ho hem de conservar
després tota sa gent dirà
ben gastades ses pessetes.

De sa Plaça vàrem partir
sa música i gent des poble
i es Rector persona noble
davant tots la benefí.

LLavors el Batle Pocoví
de tot mos va donar es net
sense deixar cap secret
tot el públic l'aplaudí.

Després D. Joan Verger
mos féu una conferència
que sortí una eminència
de lo primer al darrer.

Però es Rector se n'anà
que tenia un funeral
qui pogué en general
va partir a consolar.

Lo mateix Es Sinevé
autor d'aquest escrit
també partí decidit
ell volia quedar bé.

Amb això vull posar fi
en vaig quedar ben content
contau amb jo de moment
tot es poble mancorí.

En Tomeu "Sinevé".

AYUDA A CROACIA

Para los que quieren colaborar con la nueva Europa que está naciendo, para los que quieren crecer en solidaridad y compromiso internacional, para los que quieren encarnar los valores de JUSTICIA Y PAZ, para los que quieren compartir soluciones:

LOS PP. FRANCISCANOS Y LA COMUNIDAD CROATA DE MALLORCA HAN ABIERTO UNA CUENTA CORRIENTE A NOMBRE DE "AYUDA A LAS VICTIMAS DE LA GUERRA EN CROACIA" en «SA NOSTRA» (Of. principal) nº 1.959.954-04.

Es una invitación a todas las personas de buena voluntad.

L' E S C O L A

L'any s'acaba i el trimestre també, tots els qui formam part de l'escola esperam amb il.lusió les festes per descansar i passar-ho el millor possible; hem escrit moltes cartes als Reis Màgics i desitjam que siguin generosos amb nosaltres doncs durant tot l'any ens hem portat molt bé, encara que n'hi ha que no estudien gaire però és Nadal i els Reis faran els ulls grossos.

Per a tots vosaltres desitjam unes Bones Festes i que l'any Nou us dugui molta felicitat.

El Claustre de professors.

ELS LLINATGES DELS MANCORINS -16-

LLINÁS.- Del mateix origen de Llinars o Llinars citats anteriorment. A Mancor aparegué amb el naixement de Joan, fill de Joan Llinás Riera natural de Sant Llorenç des Cardessar i de Magdalena Plomer Riera, natural del nostre poble, esdevingut el 4 de Desembre de 1938 (RCMV).

LLOMPART.- Del nom de nació germànic Longobart, vingut al nostre país a través de l'adjectiu italià lombardo, "nadiu de Llombardia". La forma Llompart sembla venir de Llombard amb contaminació de Llopart. Al nostre poble apareix documentat amb el bateig de Francesca Rosa, el dia 16 de setembre de 1845, filla de Joan Llompart de Selva i de Apol.lònia Martorell de Mancor.(AD I/60/B/10).

LLULL.- Derivat de Lullus, nom de sant i de diversos personatges del món germànic medieval. A Mancor a l'any 1592 hi habita un tal Joan, fill de Joan Llull de Mancor i de Francesca Mateu de Mancor (ARM M-1171) el qual morí el 5 de Febrer de 1602.(AD 1/108/D 1). Altra volta apareix amb el bateig, el dia 26 de maig de 1727, de Magdalena Maria, filla d'Antoni Llull i Catalina Martorell. No s'indica la naturalesa dels pares, però la padrina, Antònia Llull, era de Lloseta. (AD 1/108/B 12). Finalment ho tornam trobar quan batiaren Francesca, filla de Jaume Llull de Selva i de Catalina Rosselló de Mancor el 28 de Juliol de 1895. (AD Bp. Manc.)

LÓPEZ.- Llinatge castellà, essent el primer mancorí que ho portà Francesc Lluís, fill de Joan López Begines de Verger de la Frontera (Càdis) i de Josefa Muñoz Contreras d'Antequera (Màlaga) nat el 4 de Gener de 1983. (RCMV).

LOPS.- Forma incorrecta de llops, nom d'animal salvatge. Pel Febrer de 1340 es cita en P. Lops en l'establiment d'un censal damunt una alqueria que tenia a Biniarroí, i que havia estada d'En Messeguer. (ARM T-6) Al 1359 hi ha En Jaume Lops com home d'armes de Mancor (Rosselló). A l'Any 1404 En Bartomeu Lops posseeix una finca dita "lo domingo" (ARM RP 2006).

LORCA.- Llinatge procedent d'Andalusia que portà Manuel Ildefonso, nat el dia primer de Febrer de 1963, fill de Manuel Lorca Rentero, de Valverde i de Sebastiana Valenciano Oreal, de Beas, ambdues

poblacions de la província d'Huelva. (RCMV).

MARIANO.- El 21 de Febrer de 1875 nasqué Bartomeu Mariano, fill de Felix Mariano i de Francesca Aina, ambdós procedents de l'Inclusa de Ciutat i residents a Mancor (AD I/60/Bap.).

MARIMÓN.- Llinatge que sembla venir del topònim francès Miremont. A l'Any 1404 es cita En Marimon que posseeix una terra a Mancor. (ARM RP 2006).

MARTÍ.- Nom d'un sant, bisbe de Tours, molt popular a l'edat mitjana. A Mancor l'hem trobat documentat per primera vegada el 25 de Maig de 1357 en que Francesc Martí de Biniarroí ven una terra que té a Massanella a Nicolau Blanch de dit lloc. (ARM T-10) A l'any 1652 es cita En Jaume Martí de Mancor. (AD I/108/B 8) El dia 7 de Novembre de 1867 batiaren Pau, fill de Bartomeu Martí d'Inca i de Joana-Aina Martorell de Mancor (AD I 60/B 12) També porten aquest llinatge els fills de Bartomeu Martí de Selva i d'Antònia Frontera de Mancor, un dels quals, Miquel, batiaren el 21 de Febrer de 1921 (AD Bap. Manc.) Finalment el porten els descendents de Joaquim Martí de Biniamar i de Margalida Martorell de Mancor que es casaren el 26 d'Abril de 1924 (AD Matrim. Manc.).

MARTÍN.- Forma castellana del llinatge anterior. Apareix per primer cop a Mancor el 30 d'Abril de 1920 en que fou batiada Margalida, nada a aquest lloc, filla de Lluís Martín, capità d'Infanteria, natural de Bargas (Toledo) i de Bienvenida Sintes de Villacarlos (Menorca) (AD Bp. Manc.). També fou introduït amb el naixement a Mancor de Iolanda, filla de Joan J. Martín natural de Valverde del Camino, i de Rosa M. Jiménez Angel de Madrid, esdevingut el 6 de Març de 1982 (RCMV).

Fonts documentals:

AD: Arxiu Diocesà de Mallorca
 ARM: Arxiu del Regne de Mallorca
 RCMV: Registre Civil de Mancor
 ROSSELLÓ; "Homes d'armes de la part forana de Mallorca" de Joan Rosselló Lliteras.

BIBLIOTECA Activitats del darrer trimestre.-

Festes passades, coques menjades, diu el nostre refranyer popular. Des d'aquí i amb una mica de retard, volem fer arribar als nostres usuaris els millors desitjos per aquest any nou i esperar que l'any 1992 estigui ple d'esdeveniments agradables.

Durant part d'aquest trimestre, un fet imprevist, la forta ventada del passat mes de novembre, va espanyar part del cel·lars de la biblioteca i ens va obligar a tancar al públic el local mentre duraven les reparacions.

Tot i que el servei de préstec ha estat paralitzat durant un mes i mig, s'han fet altres activitats. D'entre elles destacarem el Taller de manualitats de pasta de pa, impartit per Na Maria Gidney, que viu entre nosaltres des de fa un parell d'anys. L'èxit d'aquest curset ha estat total, no sols per la participació, amb 26 persones inscrites de totes les edats, sinó també per l'aprenentatge, que al llarg d'aquestes setmanes s'ha aconseguit. La imaginació i la creativitat personal s'han fet palès. Els participants són ja vertaders experts, com poguérem comprovar a l'exposició dels treballs que es realitzà durant les Festes de Nadal.

Volem donar les gràcies, des d'aquestes retxes, a Maria, la nostra professora, per haver-nos introduït i ensenyat els secrets d'aquesta tècnica, que ens ha fet passar molts de moments divertits i agradables. Esperam compartir altres activitats en el futur.

Una altra de les activitats dutes a terme durant aquestes festes de Nadal, ha estat l'hora del Conte amb Na Caterina Contacontes. Activitat destinada al públic infantil que tengué lloc el passat dia 28 de desembre al saló del costat de la biblioteca. Els assistents gaudírem d'una estona molt agradable. Aquesta activitat s'ha realitzat gràcies al suport del Centre Coordinador de Biblioteques del CIM., organisme del qual depèn la nostra.

Res més que dir-vos, només que per aquest any, que ara comença, tenim moltes activitats programades, que esperem seran del vostre gust i de les que tendreu puntual informació.

Començarem per un curs de fang que serà impartit per Na Catalina Gelabert. Vos hi esperam a tots.

Vos recordam, finalment, que l'horari al públic de la nostra biblioteca, després de l'obligat parèntesi abans dit, és el següent:

Dilluns, de 19 a 21 hores
 Dimecres, de 17 a 19 "
 Divendres, de 17 a 19 "

MOLTS D'ANYS.

Maria del Carmen Valdivielso.

TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR DE LA VALL

TEMPERATURES ANY 1.991

MES	MITJA	MITJA	MÍNIMA MES		MÀXIMA MES	
	MÍNIMA	MÀXIMA	DIA	o C.	DIA	o C.
Gener	7'2	12'9	19	5	10	18
Febrer	6'9	12'9	15	3	24	17
Març	10'0	16'9	2	7	21	22
Abril	9'5	18'2	22	5	23	23
Maig	11'2	20'5	9	8	25	26
Juny	16'6	27'0	2	6	26	35
Juliol	21'6	31'7	3	17	24	35
Agost	21'5	31'5	10	17	23	35
Setembre	19'3	28'1	28	15	23	30
Octubre	13'8	21'0	22	7	10	27
Novembre	10'6	16'6	24	5	4	24
Desembre	7'8	13'4	26	5	22	20

**A les Balears hi ha sequedat.
 No tudi l'aigua.**

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
 I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

PLUGES A PARADOR DE LA VALL

MES	ANY 1.986	ANY 1.987	ANY 1.988	ANY 1.989	ANY 1.990	MITJA DELS ANYS 1.986/90	ANY 1.991
Gener	113 litres	259 litres	68 litres	14 litres	120 litres	115 litres	220 litres
Febrer	101 "	155 "	11 "	53 "	13 "	67 "	145 "
Març	28 "	36 "	44 "	39 "	48 "	39 "	63 "
Abril	83 "	24 "	123 "	85 "	102 "	84 "	80 "
Maig	11 "	41 "	83 "	92 "	23 "	50 "	129 "
Juny	11 "	1 "	80 "	4 "	4 "	20 "	43 "
Juliol	64 "	25 "	2 "	2 "	1 "	19 "	- "
Agost	1 "	- "	11 "	14 "	21 "	9 "	58 "
Setembre	171 "	57 "	79 "	172 "	49 "	106 "	57 "
Octubre	170 "	60 "	20 "	6 "	267 "	105 "	49 "
Novembre	123 "	189 "	54 "	141 "	125 "	126 "	45 "
Desembre	107 "	116 "	65 "	113 "	50 "	90 "	33 "
	983 litres	963 litres	640 litres	735 litres	823 litres	830 litres	922 "

ALGUNS COMENTARIS DELS ANYS 1986 AL 1991

La mitja de pluja anual d'aquests 6 anys, ha estat 844 l.
 El mes de més pluja, va ésser l'Octubre 1990, amb 267 l.
 El dia que va caure més aigua, va ésser el 9-10-90=146 l.
 Mitja dels mesos Juliol a Desembre (1986-1990) 455 l.
 Pluges des de Juliol fins Desembre de 1.991 242 l.

Si feim la classificació de la pluja total per anys, tenim aquests resultats:

1er any 1986	983 litres	4rt any 1990	823 litres
2n any 1987	963 litres	5è any 1989	735 litres
3r any 1991	922 litres	6è any 1988	640 litres

La pluja mitja, mes per mes, durant els esmentats anys, ens dona la següent classificació:

1er	Gener	132 litres
2n	Novembre	113 litres
3r	Setembre	97 litres
4rt	Octubre	95 litres
5è	Abril	83 litres
6è	Desembre	81 litres
7è	Febrer	80 litres
8è	Maig	63 litres
9è	Març	43 litres
10è	Juny	24 litres
11è	Agost	17 litres
12è	Juliol	16 litres

Miquel Saurina
Vallori

ESGLÉSIA LOCAL UNA TASCA PER AL 1.992

Quan començam un any nou - acabam d'iniciar l'any 1992 - es presenta una bona ocasió perquè cadascú s'assenyali unes fites a aconseguir per tal de millorar la pròpia manera de fer les coses: en si mateix, en el petit nucli familiar, en el poble i dins tota la societat en general.

Per avançar en el propi comportament necessitam eliminar un grapat d'arrels:

- La rel de la supèrbia, amb els seus derivats de l'orgull, la vanitat, els complexos, el despreci, l'enveja i els aires de suficiència.

Volem prevaler, dominar, enlluernar,

ésser el número u. Ens creim superiors o millors que els altres. Preferim que ens serveixin a servir. Ens agrada ésser alabats, encara que sapiguem que no és veritat. En el fons tots volem ésser com Déu.

- La rel de l'avarícia, amb les seves seqüeles d'ambicions, materialisme, consumisme, aferratalls, idolatries i tota casta d'esclavituds.

Volem tenir més, guanyar més, viure millor. Ens encanten les riqueses que obrin totes les portes, el luxe, la bona vida. Per això, treballam i ens matam. Són l'ídol del món.

ARA HA FET VINT ANYS...

Les novetats que es comentaren pel nostre poble durant el darrer trimestre de 1971 foren:

Que es produïren els naixements de Margalida Alba Mateu el dia 10 d'Octubre, el d'Aina Guerrero Muñoz el 20 de Novembre i el de Margalida Amengual Gual el 29 de Novembre.

Que les noces celebrades foren les de Pere Solivellas Ferrer de Pollença amb Margalida Martorell de Mancor el dia 19 de Desembre. El dia 26 del mateix mes es casaren a Santa Llúcia, Jordi Bennisar Capó de Selva i Catalina Martorell Reynés, ambdós a la insòlita edat de 64 anys.

Que el mancorins que passaren a l'altra vida foren Joan Gelabert Sampol àlias en Joan d'Inca, als 65 anys d'edat, mort el dia 9 de Novembre. El dia 11 del mateix mes morí Miquel Abrines Esteve als 62 anys. El dia 16 del dit Novembre morí Maria Paz Gámez als 94 anys. El 14 de Desembre fou el decés de Margalida Moranta Martorell a la jove edat de 23 anys. El dia 16 de Desembre morí Coloma Mateu Martorell de 68 anys. El 20 de Desembre es produí la mort de Miquel Pericàs Morro, àlias Bessó, als 77 anys. I el darrer difunt de l'any fou Margalida Grau Vicens, Consellera, als 69 anys, morta el 23 de Decembre.

Que el dia 16 de Desembre es celebrà a l'Església parroquial, un magnífic concert de música nadalenca a càrrec dels Blavets del monesteri de Lluc.

Que per primera vegada a la història de Mancor es subhastà la recollida domiciliària de fems, adjudicant-se el dia 28 de Desembre a l'empresa "Ingenieria Urbana" que havia de començar el seu servei el dia primer del proper any 1972. Els preus aplicats per aquest servei foren 30 ptes., a les vivendes, 60 ptes. a comerços, bars i tallers, i 75 ptes. a les fàbriques. Això mensualment i la recollida es faria una volta a la setmana.

També es comentava que el C.D. MONTAURA, a un terç del campionat de lliga de II Regional, Grup B, ocupava el quart lloc. Però es notava una escassa assistència de aficionats. Es culpava d'això als pocs jugadors mancorins que hi havia a l'equip, extrem que es pot comprovar a la fotografia que acompanyam, on sols hi havia un mancorí: En Guillem Coll Morro.

(De " Nuestro Pueblo")

- La rel de la ira, amb els seus fills: la violència, la venjança, el terrorisme, les guerres, els odis i tota casta de ressentiments i allunyaments.

Ens barallam, dissentim, ens enfadam, ens odiam. Ens manca paciència, comprensió, misericòrdia, humilitat. Preferim l'ull per ull i quedar sempre damunt. Ens agrada mostrar les dents, dir paraules fortes, amenaçar.

- La rel de la luxúria, amb els seus derivats: la gola, la sensualitat, la comoditat, l'hedonisme i tota recerca ansiosa de plaer, que pot conduir a fer-nos esclaus, com són l'alcoholisme i la toxicomania.

Confonem el plaer amb la felicitat; convertim les persones en objectes; som capaços de sacrificar els valors més alts a benefici dels nostres gusts i passions.

- La rel de l'egoisme, que és la rel més important, mare de totes les altres, que significa un amor excessiu a si mateix, que s'estima només a si mateix, que no té ulls ni cor per als altres. És la manca d'amor, el gran pecat, l'únic pecat: "El qui no estima és mort".

Que l'any 1992 sigui per a tots més feliç perquè haurem millorat. Molts d'Anys!.

Bartomeu Fons.

EL FUTBOL

Els partits jugats per el MONTAURA des del passat número han estat els següents:

MONTAURA	1	La Victoria	0
Llubí	3	MONTAURA	2
MONTAURA	6	Bunyola	2
S'Horta	1	MONTAURA	2
MONTAURA	2	Algaida	1
Llucmajor	0	MONTAURA	1
MONTAURA	3	Pla de N.Tesa	2
S'Arracó	1	MONTAURA	0
MONTAURA	5	Villafranca	0
La Salle	2	MONTAURA	1
MONTAURA	1	Sta. Maria	2

CLASSIFICACIÓ:

1	Ferriolense	26 + 10
2	Barracar	23 + 9
3	S'Arracó	22 + 8
4	Algaida	20 + 4
5	Montaura	19 + 3
6	La Salle	19 + 5
7	Porreres	19 + 5
8	Valldemossa	19 + 3

MONTAURA 1 La Victoria 0

Partit molt disputat per els dos equips, molt du i moltes targetes grogues. El Montaura volia i no podia davant la gran defensa dels visitants; a la segona part canvià perquè el MONTAURA sortí amb moltes ganes i disposà de més de 15 ocasions de gol però la pilota no volia entrar. El públic molt encès amb raó perquè el balon havia entrat mes d'un pam a la porteria i l'àrbitre no donà gol. Però al minut 87 una falta directa ran d'àrea la tira l'especialista ARROM i la pilota entre per l'esquadra. Sens dubte un gran gol d'aquells que fan afició.

ALINEACIÓ: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 Sastre, 6 Servera, 7 Perelló, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Moreno, 12 Solá, 13 Prats, 14 Julio, 15 Villa, 16 Estrany.

Targetes: B. Moranta, Amer, Martorell Moreno, Sola.

Llubí 3 MONTAURA 2

Partit estrany amb l'absència del goleador ARROM, l'equip no hi veia de cap bolla. Després d'una primera part desastro-

sa, la segona part, amb 25 minuts esplèndids, es remuntà el resultat amb dos gols d'en MORENO i MATEU.

Però, mancant deu minuts, en una fallida col·lectiva, en tres minuts el Llubí establí el resultat final (3-2). Sabor amarg per la derrota, segur que plorarem aquests 2 punts tota la temporada.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 Villa, 6 Servera, 7 Perelló, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Estrany, 11 Moreno, 12 Prats, 13 Solá, 14 Sastre, 15 Julio.

Targetes: Muñoz, Sastre.

MONTAURA 6 Bunyola 2

Camp amb molt de fang i un gran partit ofert pel MONTAURA. Hi ha hagut canvis a l'equip respecte als altres partits, destacant el jugador ARROM amb 3 gols, Biel Moranta amb 2 gols i M. Simonet amb un gran gol.

En resum una segona part molt viva amb 6 gols.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Servera, 5 Sastre, 6 Estrany, 7 Galvez, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Julio, 12 Simonet, 13 Sola, 14 Prats, 15 Mora, 16 Villa.

Targetes: Mateu, Moranta 2, Mora.

El millor del partit: Els 8 gols.

El més xarec: La lesió del jugador del Bunyola amb fissura de costella.

S'Horta 1 MONTAURA 2

Partit amb moltes dificultats per l'entrenador per fer l'alineació; onze homes justs, moltes baixes. Sortí l'equip amb una mentalitat molt sèrie disputant tots els balons sense donar-ne cap per perdut. Va destacar En Biel Moranta com a porter, el

titular Joan Martorell estava lesionat al peu. Aviat marcàrem els dos gols sentenciant el partit, només als minuts finals els locals acursaren les distàncies.

En resum un partit molt seriós en totes les línies.

Alineació: 1 Moranta, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Mora, 5 Sastre, 6 Servera, 7 Galvez, 8 Mateu, 9 Julio, 10 Arrom, 11 Estrany.

Targetes: Estrany, Amer, Mora.

Gols: Arrom i Julio.

El millor del partit: els dos punts.

El més xerec: La manca de jugadors a la banqueta.

MONTAURA 2 Algaida 1

Partit entre el segon i tercer classificats. L'Algaida ha estat el millor equip dels que han passat per Mancor. Tot d'una marcaren el seu gol. Però a la segona part el Montaura va tenir una gran reacció, va empatar el partit i ja en el minut 91, un defensa de l'Algaida va marca gol a la seva pròpia porteria.

Alineació: 1 Moranta, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Mora, 5 Sastre, 6 Servera, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Julio, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Carlos, 13 Moreno, 14 Cuenca, 15 Perelló, 16 Sola.

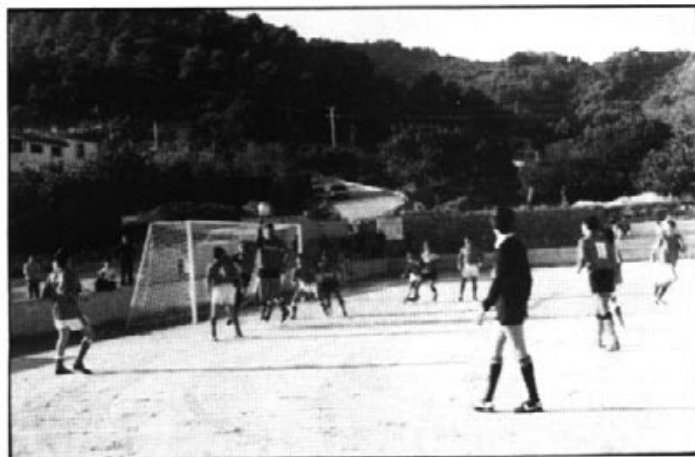
Targetes. Estrany 2, Mateu i Julio.

Gols: Gálvez 2.

Llucmajor 0 MONTAURA 1

El Montaura va fer una gran primera part amb un gran gol d'En Julio, sortejant a tots els defenses locals i sense quasi bé angle, amb un gran xut, la pilota entrà com un obús. A la segona part l'equip va decaure i el Llucmajor va disposar de moltes ocasions, però la sort va jugar al nostre favor.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 Sastre, 6 Estrany, 7 Gálvez, 8 Perelló, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Julio, 12

Cuenca, 13 Mora, 14 Moreno, 15 Mateu.

Targetes: Cap.

El millor del partit: El gol i els dos punts aconseguits.

MONTAURA 3 Pla de Na Tesa 1

Partit estrany, els jugadors estaven molt confiats, xutaven sense to ni so, no passaven la pilota, així i tot arribàrem al descans amb 2 - 0 al nostre favor. A la segona part, degut a la confiança ens empataren el partit; però la reacció final va fer possible que n'Arrom, de cap a centre de n'Estrany, marcàs el gol de la victòria.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 sastre, 6 Estrany, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Julio, 12 Perelló, 13 Simonet, 14 Servera, 15 Moreno, 16 Amengual.

Targetes: Moreno 2, Carlos, Sastre i Amer.

S'Arracó 1 MONTAURA 0

Molt d'ambient entre els jugadors i aficionats, excursió amb autocar al Port d'Andratx i dinar a Andratx. Arribàrem a S'Arracó, però va caure una gran quantitat d'aigua que es va suspendre el partit. El dia de la Constitució el jugàrem. Sens dubte és el millor partit que ha jugat el Montaura aquesta temporada. Només la mala sort i l'àrbitre han estat en contra. L'equip local només va arribar dues vegades a porta (un gol i un penalti fallat). El nostre equip va disposar de nombroses ocasions. Cal destacar l'actuació de n'Estrany, en una jugada arriba dins l'àrea i es tombat pel darrer defensa, l'àrbitre dóna falta fora de l'àrea, ni tan sols va rebre targeta groga el jugador de S'Arracó. Finalitzat el partit el públic va aplaudir al nostre equip i comentaren que en tres anys, el Montaura era el millor equip que havia passat per s'Arracó.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Servera, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Julio.

Targetes: Arrom, Amer i Moranta.

El millor del partit: El Montaura sense dubtes.

El més xerec: L'àrbitre.

MONTAURA 5 Villafranca 0

El Montaura ho va tenir molt fàcil, el Villafranca és un dels equips més fluixots dels que han passat per Mancor. Ja als 10 minuts el resultat era de 3 a 0. L'àrbitre va mostrar 16 targetes, 11 a l'equip

visitant i 5 al Montaura. Cal destacar el debut del jugador local Pere Amengual que torna als camps de futbol després de quasi un any a causa d'una lesió de lligaments al genoll. ¡Ànim, Pere, i sort!.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Servera, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Julio, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Moranta, 13 Amengual, 14 Moreno, 15 Sastre, 16 Mora.

Targetes: Moranta 2, Gálvez, Estrany, Muñoz.

Gols: Gálvez, Estrany, Julio, Carlos i Arrom.

La Salle 2 MONTAURA 1

El Montaura va sortir disposat a guanyar, aviat n'Estrany marcà el primer gol d'un xut preciós per damunt del porter, al descans el resultat ens era favorable. La defensa va fer aigua, va venir l'empat. pareix que hauria anat bé un canvi al descans. L'equip de La Salle, és un equip jove, que corr molt i va tenir moltes ocasions. marcaren el gol de la victòria de falta directa, pareix que la barrera es descolocà. L'esforç posterior de l'equip no fou suficient per empatar el partit.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Perelló, 4 Carlos, 5 Sastre, 6 Servera, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Muñoz, 13 Amengual, 14 Julio, 15 Moreno, 16 Mora.

Targetes: Sastre i Estrany.

El millor: El porter del Montaura.

El més xarec: La defensa del Montaura.

MONTAURA 1 Sta. Maria 2

Resultat del tot injust i enganyós perquè el Montaura va disposar de moltíssimes ocasions, xuts al pals; mentre que el Sta. Maria només va arribar a porta en dues ocasions que va materialitzà. Al primer minut Mateu va fer l'únic gol del Montaura, després haurien pogut venir dos gols més, però del possible 3 a 0 passàrem a l'empat. Ja en el minut 91 el Sta. Maria, amb un cop de sort, es va trobar amb el segon gol i guanyà el partit.

Alineació: 1 Martorell, 2 Perelló, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 Sastre, 6 Servera, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Julio, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Amer, 13 Amengual, 14 Mora, 15 Carbonell.

Targetes: Martorell i Gálvez.

El millor del partit: El porter del Sta. Maria.

El més xarec: La mala sort del Montaura.

Golejadors

Arrom	8 gols
Gálvez	5 "
Moranta	4 "
Estrany, Julio i Mateu	3 "
Carlos i Simonet	1 "

Regularitat

Estrany	29 punts
Gálvez	28 "
Arrom	27 "
Carlos i Servera	26 "
Amer i Mateu	25 "
Moranta i Martorell	24 "
Julio	23 "

Targetes (43).

Moranta	7 p.
Estrany	5 p.
Sastre i Amer	4 p.
Cuenca i Moreno	4 p.
Muñoz, Mateu, Mora i Martorell	2 p.
Perelló, Carlos, Sola i Julio	1 p.

Han causat baixa al Club els jugadors Villalonga, Prats i Cuenca, els desitjam sort i sabeu que sempre trobareu uns amics a Mancor.

L'empresa MULTIPAN, S.A. ha regalat un xandall a cada jugador. Moltes gràcies i Felicitats.

Bon any nou 1992

BARCELONA '92

... NOSALTRES TAMBÉ

INFANTIL CLUB ESPORTIU MONTAURA

D'excel·lent podem catalogar la temporada realitzada per aquest equip MONTAURA INFANTIL en aquest primer any com a federat en la tercera regional infantil. A punt d'acabar la primera volta es troba classificat en segon lloc. Ha guanyat 6 partits i perdut dos, ha conseguit 35 gols i només n'ha rebut 18. Els entrenadors són D. Joan Martí i Pere Llabrés. Els jugadors són: Mora, Ribot, Fontanet, Fernández, Martorell, Alorda, Mateu, Alemany, Garzon, Ramis, Llabrés, Maura, Janer, Gallardo, Solivellas i Bisellach.

D'ells n'hi ha 7 jugadors de Mancor i 9 d'Inca.

Golejadors.

Garzón	12 gols
Janer	10 "
Ribot, Ramis, Gallardo	3 "
Llabrés, Solivellas,	
Fernández i Maura	1 "

Cal destacar que en aquesta categoria l'empat a zero no val cap punt i la victòria fora camp suma 3 punts; és el nou reglament estrenat enguany.

Classificació

1.- At. Son Gotleu	20 punts
2.- Montaura	15 "
3.- Can Picafort	13 "
4.- La Porciúncula	12 "

Resultats aconseguits

Algaida	1	MONTAURA	4
MONTAURA	5	Playas Arenal	1
MONTAURA	1	At. Son Gotleu	6
La Porciúncula	7	MONTAURA	0
MONTAURA	4	Sancellas	0
Can Picafort	2	MONTAURA	4
MONTAURA	6	Beato APA.	1
La Salle	0	MONTAURA	11

Al C.D. MONTAURA de 2ª Regional i a l'INFANTIL MONTAURA de 3ª REGIONAL, des de la Revista Montaura, volem donar l'enhora-bona a tots, entrenadors, jugadors, directius i afició. A la vegada vos desitjam felicitats i que pugueu passar aquest any 1992 amb molts èxits.

MOLTS D'ANYS A TOTS.

Miquel Vallori Mateu.

COL·LABOREM EN LES OLIMPIADES

Imatges d'ahir

LA VERGE DE LLUC

El passat mes de Novembre, baix el patrocini de la "Associació d'Amics de la Tercera Edat", fou portada a Mancor una reproducció de la imatge de la Verge de Lluç. Però el pas del temps fa canviar moltes coses, i per això fou molt diferent d'una altra visita que hi féu la imatge de la mateixa Verge quaranta-tres anys abans. El dia 9 de Març de 1.948, una multitud de feels amb el clero i les autoritats, banda de música i banderes la reberen, al torrent vora la Mina de Ca Na Mirall, de la parròquia de Selva. Més de trenta caçadors festejaren l'entrega amb els seus trons mentre que nines tiraven pètals de flors que portaven en paneretes. El poble es trobava endiumenjat amb arcs triomfals, murtra, pinetells, florits cossiols i fassos. Hi romangué fins el dia 16 del mateix mes, després de celebrar-se multitud d'actes de culte, en què fou tramesa a la parròquia d'Inca que sortí a rebre-la fins el torrent de Biniamar. Aquesta fotografia que acompanyam, correspon, precisament, al dia de l'acomiadament, on apareixen els membres de la Banda de Mancor, d'esquerra a dreta, Bartomeu Martí "Pollet", Llorenç Martorell "Des Clos d'En Gall", Macià Colom, Joan Martorell també "des Clos d'En Gall" i Sion Morro "Prim", cap dels quals ha pogut presenciar aquesta nova visita d'enguany.

En Biel de Son Nadal.